

de Dukenburger

Info-magazine voor Dukenburg - 15^e jaargang nummer 7 - oktober 2022

**Bouwdorp
Duuk**

SCAN & WIN

Win een elektrische fiets

of 1 van de vele andere prijzen!

WINKELCENTRUM
DUKENBURG
BRENGT
JE MEER

Doe een aankoop, ontvang een scankaart en scan van 8 t/m 30 oktober jouw unieke barcode! Meer informatie op winkelcentrumdukenburg.nl

  @winkelcentrumdukenburg

Bouwdorp Duuk

23

William van den Berg 4

Hanneke en Janny 6

Muurschilderingen 37

Uilenbosje 8

Giro in Nijmegen 14

Kunst aan maisonnettes in Malvert

33

Dukenburg in stukjes

Dakenproject Meijhorst gereed	31
Digi-dinsdag in bieb Zwanenveld	31
Maisonnettes Lankforst	32
Bewoners wachten op Talis	32
Fleurige maisonnettes Malvert	33
Kwiek-beweegroute Meijhorst	34
Nieuws uit de Ontmoetingskerk	34
Gilbert de Bruijn: park Staddijk	35
Nieuw gezicht Woonwaarts	35
Start zonnepark Bijsterhuizen	35
Staddijkloop 2 oktober	36
'Laanstructuur is kapot'	36
Aanbrengen muurschilderingen	37
Nijmegen Blijft in Beeld	38
Vertellen uit de geschiedenis	38
Inloopspreekuur wijkteam	39
Viering 750 jaar Stevenskerk	39
De stad ben ik	40
Nachtommetje 1 oktober	41
Week van de ontmoeting	41
Duukjes	42
Glasvezelaanleg Dukenburg	42
Verkrijgbaarheid Dukenburger	42
Activiteiten Huis van Weezenhof	43
HAN-Rechtswinkel	43
EnergieFixers van start	44
Lezing longzorg Dekkerswald	45
Help internationale studenten	45

En verder:

Column Qader Shafiq	6
Dukenburg Groen	8
Wist je dat: vliegenzwam	9
Paddenstoelenexcursie	9
Pissenbedden ruimen op	10
Hatertse herinneringenmix	11
Column Chard van den Berg	12
Trees gaat en Els komt	12
Column Guus Kroon	13
Column Joska van der Meer	16
Waar gebeurt: krokodillen	16
12 jaar terug in de Dukenburger	17
Babbels en krabbels	17
Dementie is niet te voorkomen	18
Column Janwillem Koten	19
Cultuur	20
Kort door de bocht	20
Allenig veur Tukkers	20
Nazomer-wijsneuzen	20
Paul, Cor, Vincent	21
Geschiedenis van 't hoortoestel	22
Fotopagina's: bouwdorp Duuk	24
Vergeten verleden	26
De eerste dagen van de oorlog	26
Joodse oorlogsslachtoffers	30
Colofon	47

William van den Berg, nieuwe directeur Prins Claus School

‘ik ben heel gelukkig en tevreden dat ik in deze school als directeur ben benoemd’

De benoeming van een nieuwe schooldirecteur is een belangrijk gegeven voor een wijk. Immers, de directeur bepaalt voor een groot deel het type en de vormgeving van het onderwijs. Voor veel kinderen is goed onderwijs bepalend voor hun levensloop. Maar ook door de contacten met de ouders heeft de schooldirecteur veel invloed op de Dukenburgse wijk als geheel.

William komt uit deze streek. Hij genoot zijn docentenopleiding aan het HAN-college in Nijmegen. Daarna heeft hij in diverse scholen verschillende onderwijsfuncties gehad. Zijn laatste positie was die van directeur van de basisschool Hartenaas te Grave, waar hij vijftien jaar op de directeursstoel heeft gezeten. Hartenaas kreeg onder zijn leiding een herkenbare huisstijl en de school betrok een geheel aan de eisen van deze tijd aangepast schoolgebouw. Het Jeelo-gedachtengoed*), ontwikkelingsgericht werken en PBS**) werden door William

ingevoerd. Op een Jeelo-school leren leerlingen samen met de mensen uit hun directe omgeving. ‘Leraren’ zijn immers overal. Leerlingen werken samen aan projecten. Zo doen ze kennis op en ontwikkelen hun competenties. Leerlingen hebben daardoor zicht op hun leerdoelen. Ze weten wat ze al kunnen en wat ze nog moeten gaan leren. PBS is een ‘kapstok’ waaraan alle schoolinterventies en methoden die met gedrag te maken hebben in een school opgehangen kunnen worden. Het gaat om zaken die goed werken. PBS stimuleert gezamenlijk gekozen kernwaarden. Op Hartenaas waren dat er drie: verantwoordelijkheid, respect en veiligheid, zorgen voor een fijn schoolklimaat. Op Hartenaas stond het welbevinden centraal. Sinds juni 2021 was Hartenaas PBS (positief bekrachtigen) gecertificeerd. Met zijn frisse aanpak en niet aflatend enthousiasme wist hij ieder schooljaar een team supergemotiveerde leerkrachten in het veld te brengen. Hij borduurde met veel verve verder op het

open karakter van Hartenaas, waarbij hij zoveel mogelijk de wijk wilde betrekken.

Betrokken en collegiaal

William wordt door zijn collegae verder beschreven als een betrokken en collegiale onderwijzer in hart en nieren. Hij is een enthousiaste realist die weet wat nodig is om goed onderwijs te verzorgen in de 21^e eeuw en met een daarbij horende onbekende toekomst. Hij legt de lat hoog. Door zijn opleiding en opgedane kennis weet hij wat het is om een goede schoolleider te zijn. Hij hanteert daarbij humor bij zijn leiding en zijn contacten. Een open en eerlijke communicatie is zowel met collegae, ouders en leerlingen kenmerkend voor zijn optreden. Zijn vastberadenheid, innoverend vermogen en passie voor het onderwijs hebben voor zijn vorige school veel gebracht en zijn van meerwaarde voor iedere basisschool die bouwt aan modern en vooruitstrevend onderwijs.

Waarom ben je naar de Prins Clauschool gekomen William?

‘Ik meende dat ik na vijftien jaar behoefte had aan een nieuwe uitdaging.’

Dan zit je hier wel goed, want er staan voor de Prins Clauschool grote nieuwbouwplannen te wachten.

‘Allereerst wil ik je toch zeggen dat ik heel gelukkig en tevreden ben dat ik in deze school als directeur ben benoemd. Inderdaad er is hier wat betreft het onderwijs nog heel wat te doen. Hoge punten alleen is zeker niet alleen zaligmakend. De kwaliteit van het onderwijs kan wellicht ook in deze school een slag naar boven. Ik probeer van de school een opleidingschool te maken van aspirant-docenten. Dat zal de kwaliteit van het onderwijs ten goede komen en nieuwe visies in het schoolgebeuren brengen. Ik heb hiermee in mijn vorige school goede resultaten bereikt. Het is immers belangrijk dat het kind binnen de samenleving als geheel maar ook in de groep leert functioneren. Dit is vaak bepalend voor het latere succes in het leven. We moeten er een beetje vanaf dat de academische prestaties uitsluitend bepalend zijn voor het succes in de samenleving. Misschien is het nog belangrijker dat men weet hoe met anderen om te kunnen gaan.’

Wijk meer betrekken

‘Dan heb ik natuurlijk ook een grote klus bij de organisatie en verwerkelijking van de nieuwbouwplannen. Een streven van mij is om de wijk meer bij de nieuwbouw te betrekken. Ouders moeten graag naar de school van hun kinderen komen, om gezamenlijk te helpen het onderwijs in de wijk te optimaliseren. Onderwijs is niet alleen de taak van de school, maar goed onderwijs is een samenspel van gezin en school. Waar het gezin disfunctioneert ziet men onmiddellijk de ongunstige gevolgen bij de schoolprestaties en het gedrag van het kind op school. De school moet naast de onderwijs-

taak ook een sociale dimensie binnen de wijk krijgen. Het is wenselijk dat wijkbewoners voor overleg met de school elkaar onderling kunnen ontmoeten. Dat zal niet alleen de kwaliteit van het onderwijs ten goede komen, maar ook de sociale cohesie van de wijk doen toenemen. In Grave bestond de wens de nieuwbouw van de school te integreren in de bouw van een seniorencentrum. Dat is er helaas nooit van gekomen. Een gemiste kans. Om deze sociale betrekkingen tussen school en de wijk te stimuleren organiseerde ik jaarlijks een voetbaltoernooi. Ik verzorgde bovendien als dj de muzikale omlijsting van vrijwel alle feestelijke activiteiten op Hartenaas.’

William is officieel voetbal(keeper)/- trainer te Cuijk. Als hobby heeft hij tevens het als dj optreden bij feestjes in besloten kring.

Constructief

Ons gesprek van meer dan een uur was aangenaam en constructief. Op veel plaatsen deelden we elkaars opvattingen. Gaande het gesprek kreeg ik de mening dat Weezenhof de juiste schooldirecteur heeft gekregen die past in onze wijk. *The right man in the right place*. Williams plannen zijn veelzijdig en spannend en getuigen van een moderne schoolvisie en durf. Dan zijn er de zorgen voor een nieuwe school, waarvoor hij mij de juiste persoon lijkt. Hij heeft in Grave ervaring met nieuwbouw van een school gehad, en dat was succesvol. Kortom, Dukenburg mag zich gelukkig prijzen. We hopen dat William hier gelukkig wordt en dat hij zijn idealen kan verwezenlijken.

Tekst: Janwillem Koten. Foto's: Peter Saras

***) Jeelo: Je Eigen Leeromgeving**

Leren op de Jeelo-manier is samen werken aan een projectresultaat waarvoor je kennis en verschillende competenties nodig hebt. Zo komen de talenten van elk kind tot hun recht.

Jeelo-leerlingen werken schoolbreed van groep 1 tot en met 8 aan maatschappelijk relevante projecten. Zes weken lang staat de hele school in het teken van het project. De projecten vormen de kapstok voor al het leren. Je kunt er wereldoriëntatie, kunstzinnige oriëntatie, burgerschap, verkeer en EHBO, techniek en digitale geletterdheid geïntegreerd mee aanbieden. Wat je alle-

maal integreert en wat niet, bepaal je zelf. Wil je nog een stapje verder gaan? Dan kun je ook lezen, taal, rekenen en/of Engels integreren. Ook daarvoor heeft Jeelo content.

Door samenhang in de leerstof aan te brengen, zien de kinderen de verbanden tussen wat ze op school leren en de wereld om hen heen. Dat is pas echt betekenisvol leren.

Tekst: jeelo.nl

****) PBS: Positive Behavior Support**

Positive Behavior Support is een doelmatige, schoolbrede aanpak die zich richt op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag. Het doel is het cre-

eren van een positieve, sociale omgeving, die het leren bevordert en gedragsproblemen voorkomt en waarbij sociale veiligheid een belangrijke rol speelt.

PBS is een ‘kapstok’ waaraan alle schoolinterventies en methoden die met gedrag te maken hebben in een school opgehangen kunnen worden. Dingen die goed werken, worden vastgelegd en geïntegreerd in PBS. Dit zorgt ervoor dat succesvolle dingen niet verloren gaan. Ook wordt er samenwerking gezocht met ouders, jeugdzorg en gemeenten. PBS heeft al in verschillende landen goede resultaten behaald.

Tekst: wij-leren.nl

Als goddeloosheid de religie binnendringt, dan verdwijnen liefde en vredelievendheid

Laatst zag ik op televisie weer afschuwelijke beelden van de Oekraïense stad Charkov, na de zoveelste beschieting door de Russen. Deze keer kwamen ze dicht bij de plaatsen waar ik dierbare herinneringen aan heb overgehouden: de studentenhuizen aan de Puskinskaya en het Maladjuzniipark ernaast, waar ik als achttienjarige Afghaanse student de wereld verkende.

Mijn vrienden die nog steeds in Charkov wonen, bevestigen dat de mortieren van agressie veel kapot hebben gemaakt. Zelfs dat mooie, grijze kerkje, de 'allereerste kerk van mijn leven' is beschoten. Het moet de orthodoxe Pasen van 1988 zijn geweest, toen ik er was. In het Sovjetsysteem had geloof geen plaats. Er werd alles op alles gezet om te voorkomen dat met name jongeren in aanraking kwamen met de kerk. Zo werden tijdens de religieuze festiviteiten allerlei jeugdactiviteiten georganiseerd om hun interesse in het geloof te ondermijnen.

Daarom was ons studentenhuys op die paasavond in een disco van dans en wodka veranderd. Als een jonge internationale student, uit een oorlogsland afkomstig, kon ik dat alles niet aan. Ik ontvluchtte het lawaai om een eindje te gaan lopen.

Eenmaal bij het park zag ik veel mensen – vooral oudere vrouwen, met hoofddoek – naar de kerk lopen. Onder hen twee studiegenoten: Ira en Nadia. 'Kom, ga je mee naar de paasmis?'

Het gehavende gebouw was vanbinnen prachtig. Het leek alsof de schilderijen, iconen en brandende kaarsen aan het zingen waren. Nu wist ik waarom Ira en Nadia altijd zo anders waren.

Voor mij, met m'n strenge, soennitische opvoeding en religie als obstakel voor de ontwikkeling van mijn arme land ziend, werd het een vreemde ervaring. Vanaf dat moment keek ik heel anders naar de godsdiensten en levensbeschouwingen van anderen. En mijn nieuwsgierigheid ging verder – zo was ik bij de heropening van de oude synagoge van Charkov.

Die verhalen nam ik naar Afghanistan mee terug en ik vertelde ze aan vrienden, vooral over de universele waarden van het geloof.

De tijd verstreek. De wereldwijde onbalans van de jaren negentig en de oorlogen die daaruit voortvloeiden, dwongen mij ook mijn land te verlaten: ik ging naar Nederland. Hier, in dit ontzuilde land, werd ik geconfronteerd met de vraag die me steeds bezighield: waarom worden religies zo door dogma's beheerst?

Terwijl er voldoende inspiratiebronnen voor een vreedzame en solidaire wereld zijn. Helaas worden religies als instrument voor de macht gebruikt, voor wereldse hebzucht en onderdrukking – mondiaal zijn er genoeg voorbeelden van, ook nu nog. Wie had gedacht dat een grootmacht thans het geloof voor nazistische doeleinden zou inzetten? We zien het in Oekraïne gebeuren...

Dezelfde kerk is zowel van de onderdrukker als van de onderdrukte geworden. Mijn gedachten gaan naar Ira en Nadia terug, maar ook naar vele andere vrome gelovigen elders ter wereld, die zich bewust zijn van de menselijke beperking en van de vergankelijkheid van het leven, gevoelens die voor verbinding en medemenselijkheid essentieel zijn.

Qader Shafiq
(Foto: Jacqueline van den Boom)

Activiteiten

Wachtend op de gesprekspartners en de fotograaf van dit blad, was er dé kans om voor dit artikel goed rond te kijken in de Buurtkamer, bij veel Dukenburgers géén begrip.

Meerdere nieuwe alsook enkele oudere Tolhuisbewoners hebben de Buurtkamer intussen wél gelokaliseerd. Op de begane grond van de flat met de naam Hofpoort, die evenals de overige hofhuizen gebouwd is op oude grond van de HAN. Deze hogeschool heette eerder Gelderse Leergangen. De toegang tot Hofpoort en de huizenrijen langs de Van Schuylenburgweg is onveranderd op zijn plek gebleven. Het fietspad naast het Douglasbosje is inmiddels voor een groot deel terug en wordt goed gebruikt, ook door wandelaars. Nu nog een voetgangers-/rolstoel-/kinderwagenverbinding langs de skatebaan, de 60° straat Meijhorst kruisend tot aan de Meiberg. Werk aan de (gemeente-)winkel.

Burendag 2022

Met tuindeur en ramen aan de straatkant en het netgenoemde fietspad is er vanuit de Buurtkamer zicht op en contact mogelijk met voorbijgangers. Die kunnen op hun beurt naar binnen kijken en dan zien ze een stemmig ingerichte huiskamer, met bank, stoelen, kasten, een stamtafel en een pantry die nog verder uitgebreid wordt met keukenkastjes. Enkele planten, een kapstok, geschonken door bewoners, en kleurige schilderwerken (van bewoonster Wilma), maken het geheel af. De Buurtkamer is er voor de Hofpoortbewoners zelf, onmiddellijk gevolgd door de mensen die in de laagbouw aan het settelen zijn. Huurders of kopers, maakt niet uit, iedereen is welkom bij de Buurtkamer-activiteiten. Enkele (re-)creatieve middagen staan in de doorstartblokken, na de verhuizing uit de eerdere wijk-huiskamer binnen de grenzen van Tolhuis. Nieuwe ideeën voor doe-dingen of bijeenkomsten zijn welkom. Er wordt in de verse Tolhuisstraten intussen geïnventariseerd welke wensen of wenken daar

van Hofpoort in de Buurtkamer

Hanneke en Janny

bestaan. Er is al wat geopperd, zoals kookprojecten, een schaakclubje, een spelletjesmiddag of kids-knutselclub. Over 'wat is je hobby' kan gepraat worden en interessante gesprekken opleveren. Ook een leeskring kan succesvol zijn, zeker als één van de kasten in de Buurtkamer gaat functioneren als 'boeken(ruil)kast'. Zo is er vast en zeker meer te bedenken. Om zoveel mogelijk nieuwe Tolhuisbewoners te laten kennismaken met de Buurtkamer en met elkaar hebben de contactpersonen de wijk aan-

gemeld bij het Oranje Fonds, als deelnemer aan de Burendag op zaterdag 24 september.

Contactpersonen

In alfabetische volgorde zijn het Hanneke, Janny en Marian die de Burendag begeleiden en die daarnaast het hele jaar door graag deelnemers/gasten ontvangen in de Buurtkamer. Zij faciliteren de bestaande sjoelmiddag, de FICA-breiclub en de legpuzzelruil. Deze wordt elke eerste zaterdag van de maand gehouden.

Als de lezer deze editie van *de Dukenburger* in handen heeft, dan is de eerstvolgende datum 1 oktober. Puzzelfanaten kunnen hun hart ophalen en/of eigen 'oude' puzzels inleveren. De dames die de contacten onderhouden zijn ook bereikbaar voor informatie over recreatie en wat dies meer zij. Zij staan te popelen om van de Buurtkamer een doorslaand succes te maken. Een grote wens is intussen wel samenwerking met andere bestaande vrijwilligersinitiatieven. Als voorbeeld kwam het Huis van Weezenhof ter sprake. Daar kun je terecht voor van alles en nog wat en er zijn zeker meer van deze adressen in ons stadsdeel. Al zou je eens een (fiets-/wandel-)route uitstippelen met hier een kopje koffie, daar een soepje, een kopje thee bij de volgende, uiteraard gelardeerd met een bijpassend hapje. Op die manier kom je van elkaar te weten wat men doet en hoe dat valt uit te wisselen of completer te maken. Doublures kunnen dan meteen voorkomen worden. Binnenkort hangt er in de Hofpoort-entree een informatie-kastje met daarin mededelingen, aankondigingen en nieuwtjes. Goed om daar eens naar te kijken. Maar ook dit blad, *de Dukenburger*, houdt een vinger aan de pols.

Tekst: Hette Morriën. Foto's: Peter Saras

Het Uilenbosje, een bos om van te houden

Als je van Malvert naar Lankforst gaat zie je tussen de Van Apelterenweg en de 10^e, de 60^e en de 61^e straat van Lankforst een bosje met de veelzeggende naam Uilenbosje.

Een naam die nu eens wel met historie te maken heeft: vroeger kwamen in het bosje uilen voor. Momenteel worden er geen uilen meer gespot terwijl de bosrijke omgeving er wel geschikt voor is.

Het Uilenbosje bestaat uit loofbomen, zoals eiken, beuken en hazelaar met hier en daar een naaldboom. De onderbegroeiing is dicht, met rododendrons, braamstruiken en hulst. Rododendron en hulst zijn planten met dikke, groene bladeren. Zij kunnen met minder zon en water toe dan struiken met dunner en lichter blad. Om die reden doen ze het in een donker bos als het Uilenbosje zo goed. De bomen zijn bij de aanplant op rabatten geplant. Rabatten zijn langwerpige ophogingen van het gebied waartussen geulen lopen. Denk aan een as-

pergeveld met al die langwerpige verhoogde stroken, maar dan in het groot. De geulen voeren overtollig water af, zodat de wortels van de bomen niet weggroten in de eerste jaren na de aanplant. Voor de wandelaars onder ons: in de Overasseltse en Hatertse Vennen zie je duidelijke voorbeelden van rabatten als je na de parkeerplaats het pad rechtsaf neemt. Links en rechts van het pad zijn mooie exemplaren te vinden. Het aanleggen op rabatten zegt iets over de toestand van de grond tijdens de aanleg van het bosje. De grond was nat en drassig, met een afwisseling van zand- en kleiplaten.

Historie

Willem van Schuylenburg, een rijke en invloedrijke staatsman (1646-1707) wilde in de jaren na de Tachtigjarige Oorlog het in de oorlog verwoeste kasteel dat naast het huidige landgoed stond (op de plaats waar nu de Valke-naerflat staat) herbouwen naar een mooi kasteel voor eigen bewoning.

Het productiebos kon hout gaan leveren voor de bouw. Zover is het niet gekomen: de orangerie is het enige wat over is gebleven van de bouwplannen voor het woongedeelte van het landgoed. De architectuur van de omgeving, zoals het Grand Canal, de oprijlaan en het Uilenbosje, is wel bewaard gebleven. De statige laan vanuit Malvert richting het Uilenbosje, omzoomd door naaldbomen, is nog steeds indrukwekkend. Van de toestand van de bodem in die tijd zien we niet veel meer terug. Ook van de dieren die nog in de jaren 70 gevonden werden, zoals de bosuil, de nachtegaal, vossen en zelfs dassen, zijn geen sporen meer gevonden.

Huidig beheer

Afgelopen maart hebben een vertegenwoordiging van de gemeente, Buiting Advies voor natuur en landschap, een aantal bewoners en mensen van IVN de huidige stand van zaken in het bosje opgenomen.

De gemeente vindt Safety First een eerste leidraad. Bomen die op omvallen staan moeten worden gekapt. Gelukkig doet die situatie zich heel weinig voor. Kappen of snoeien om de boomkronen meer ruimte te geven is wel nodig. Eiken verliezen in de loop van de jaren van beuken, die met minder licht toe kunnen. Beuken moeten daarom wat meer in toom gehouden worden.

Het bosje maakt een ruige en natuurlijke indruk. Bomen die omgevallen zijn blijven liggen om paddenstoelen, insecten en andere dieren die van dood hout leven meer kansen te geven. Dat is heel positief voor de biodiversiteit. Mensen van IVN maakten een plan om te inventariseren hoeveel verschillende soorten planten er te vinden zijn in het bos.

Een groepje wandelaars die het bosje bezocht tijdens de wandeling op 4 september, een *Fête de la Nature*-wandeling, waren enthousiast over de natuurlijke uitstraling en de mooie overgang tussen het bos en de vijver die aan het bosje grenst.

De vraag van bewoners die in maart meewandelden, was om wat meer variatie in de bomen en struiken die aan de rand van het bos voldoende licht krijgen. Zoete kers, ribes, sleedoorn, hazelaar: mooie inheemse planten die het aan de waterkant richting Malvert heel goed zouden doen.

Een mooie aanvulling op een prachtig bosje.

Tekst: Els Warringa-Kerkhoff

Foto's: Jacqueline van den Boom

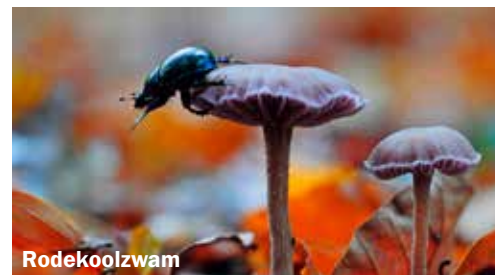

de vliegenzwam (rood met witte stippen) samenwerkt met bomen? Sommige paddenstoelen, zoals de vliegenzwam, en bomen helpen elkaar: de paddenstoel geeft voedingsstoffen uit de bodem aan de boom, de boom geeft er weer suikers voor terug.

*Op een grote paddenstoel
Rood met witte stippen
Zat kabouter Spillebeen
Heen en weer te wippen*

Foto: René Koene

Rodekoolzwam

Paddenstoelenexcursie

Op zondag 16 oktober is er een paddenstoelenexcursie van het IVN in het Stadspark Staddijk, van 14.00 tot 16.00 uur. De start is van de parkeerplaats van de hockey- en voetbalvelden (HCQZ/SV).

Kosten 2 euro per persoon. Aanmelden via e-mail: excursie.natuurlijk@gmail.com.

Tekst: René Koene. Foto: Ria van Gaal

Pissebedden ruimen dode bladeren op

Pissebedden zijn erg nuttige kleine opruimers, ongeveer 1 centimeter groot. Het zijn afvaleters. Je ziet ze vaak met grote aantallen bij elkaar, op plekken met plantenresten, op een composthoop of een rotte boomstronk. Ze eten rottende plantendelen, schimmeldraden en soms mossen. Ook in kelders komen ze voor.

Net als de regenworm leveren ze een belangrijke bijdrage aan het maken van humus. Dat houdt water en voedingsstoffen vast voor onze planten. En ze zijn voer voor andere dieren, zoals zijn natuurlijke vijanden egels, kikkers, padden, vogels, spitsmuizen en spinnen. Genoeg vijanden, maar er zijn dan ook heel veel pissebedden.

Beetje eng

Ondanks dat ze klein en een beetje eng zijn, kunnen kinderen heel enthousiast worden van pissebedden. Mijn ervaring als jeugdgid bij het IVN (Instituut Voor Natuureducatie) is dat kinderen ze *eng, spannend maar ook fascinerend* vinden. Ze vinden het leuk om onder de schors van een rottende boom te kijken en pissebedden te vinden. Met een loep kun je ze nog beter bekijken.

Veel mensen vinden pissebedden vies. Dit komt waarschijnlijk doordat ze op 'vieze' vochtige plaatsen voorkomen: onder stenen en stukken hout, onder de vuilnisbak, in de kelder. Keldermotten worden ze ook wel genoemd.

Kreeften, krabben en pissebedden

De pissebedden behoren tot de *kreeftachtigen*, net als garnalen, kreeften en krabben. Ze hebben alleen geen scharen. Het is een van

de weinige kreeftachtigen die op land leven. Hun evolutie is in zee begonnen. Een kleine groep, de landpissebedden, heeft de zee verlaten, maar hun kieuwen behouden. De landpissebedden ademen met die kieuwen, die ze nat moeten houden. Ze drogen snel uit. Daarom leven ze in vochtige omgeving. Oorspronkelijk kwamen pissebedden alleen in zout water voor.

Zeven paar poten

Net als krabben zijn pissebedden schaaldieren. Ze hebben zeven segmenten. Elk segment is bedekt met een harde plaat en die platen overlappen elkaar. Een volwassen pissebed heeft zeven paar poten. Tijdens hun groei vervellen ze meerdere malen. Ook volwassen dieren doen dit. Dit doen ze in twee stappen: eerst de voorkant dan de achterkant of andersom.

Het is leuk om te weten dat een moederpissebed haar eieren en later haar jongen met zich meedraagt. Na zo'n twee jaar zijn de jongen volwassen.

Oprolpissebed

Er zijn in Nederland meer dan dertig soorten landpissebedden. De meest bekende zijn de ruwe pissebed (foto's), de kelderpissebed en de oprolpissebed. Er zijn pissebedden die hard weggrennen bij gevaar. Anderen drukken zich juist stevig op de grond. En je hebt de rolpissebedden, die een prachtig balletje vormen bij gevaar. De oprolpissebed kun je soms verwarren met de *oproller*. Die laatste behoort tot de miljoenpoten.

Tekst: René Koene

Foto's: Ben Kerkx en Wikipedia

Tussen de stenen hollen de platte, brede pissebedden omlaag naar het donker. Vergeten toen het nog koud was te kijken: hoe overwintert een dier dat zo lijkt op herinnering, zo afvalkleurig, met zijn hoofd naar binnen en doodstil bij de minste aanraking.

Ik weet een kind dat van ze houdt, het streelt hun dadelijk verstijvende stofjassen, draagt ze tussen twee handen de kamer door. O! zachte pootjes hebben ze, mag ik ze niet houden in een kistje met onderaan glas? Daar kijk ik de hele tijd naar, daar zing ik dan voor.

Eva Gerlach (1948)

Over de naam van de pissebed

1. Een pissebed is letterlijk een bedwatteraar. De pissebed wordt in verschillende dialecten ook wel beddepijsser, beddezeiker, piszeug, pizogge of muurvarken genoemd. Volgens een ouder volksgeloof zou het tegen bedplassen helpen, als je ze tot een papje verwerkt en opeet. Er is ook een verhaal dat pissebedden tegen maagkrampen hielpen. Mensen hielden een buidelkje met pissebedden om de nek en als ze maagkramp kregen aten ze een pissebed.

2. Een ander genoemde verklaring voor hun naam is dat als er veel bij elkaar zitten je een urineachtige lucht ruikt. Dat komt omdat ze ammonia afscheiden. Er is trouwens ook een bloem die pissebed (ook wel pisbloem) genoemd wordt: de paardenbloem. Dit vanwege het urineafdrijvend effect als de bladeren van de paardenbloem gegeten worden.

Foto's van pissebedden op internet:
www.janvanduinen.nl/isopoda.php

De Elshof nabij Hatert, 19 mei 1989

Hatertse herinneringenmix

Een Dukenburgse vertelt: ‘Mijn ouders hadden goede vrienden in Canada. In 1961 overleed de vader in dit gezin. Waarna zijn vrouw met drie kinderen terugging naar Nederland. De twee zoons waaierden als student meteen uit naar Groningen en Utrecht. Moeder en dochter kozen voor Nijmegen. Vanwege de woningnood begin jaren zestig vorige eeuw kwamen beiden terecht op een etage in een rijtjeshuis aan de Dingostraat. Dat was behelpen hoor! In Canada bewoonden ze een markant vrijstaand huis met een royale tuin. Omdat de dames graag een hond wilden nemen, zochten ze een nieuw onderkomen. Dat vonden ze in de nagelnieuwe Delsenhofflat aan de Middachtenstraat.’ De Dukenburgse vervolgt: ‘Met mijn moeder en mijn zus gingen we hen bezoeken. Zelf woonden we in een Twents tuindorp, tien busminuten rijden naar de grote stad. Met deze TET-lijn (Twentsche Electriche Tramweg Maatschappijen, red.) aansluitende NS-treinen werd de reisroute afgelegd. Vooral de Centrale Vervoersdienstbusrit van het station Nijmegen naar het verste puntje in Hatert vonden wij toch lang! Met moeders vriendin, haar dochter en puppy Bobs wandelden we langs het Maas-Waalkanaal. Aan de overzijde zag je hier en daar een boerderij. Een bescheiden ‘werf’ (*De Hamer*) met daarnaast en -achter het latere Dukenburg. Toen alleen maar groen. Onlangs kwamen deze herinneringen boven,

toen we via de *Keiroute* langs de Delsenhofflat wandelden. Vooral het besef dat deze woonwijk de zestig/vijfenzestig jaar aantikt, kwam stevig binnen.’

Elshofbos

Die Keiroute is overigens zeer de moeite waard om eens te lopen, is de mening van een andere Dukenburgse en haar partner. ‘Naar eigen inzicht kun je je stappenteller opvoeren door een stukje Elshofbos mee te pakken. Bijvoorbeeld via het Brouwerijpad. Een keertje naar links, een keertje naar rechts.’ Naast het Kandinsky College ligt een enorme lap groen. Langs het schoolhek voeren een zandpad en een geitenpaadje door het weiland. Midden op dat pad hield een oudere man stil. Hij liet zijn blik dwalen over het groene akkerland op de eerste lentedag van 2022. Hij hield het Dukenburger echtpaar staande en nam het woord: ‘Ik ben nu tien jaar gepensioneerd en ik geniet daarvan enorm. Maar als ik hier zo sta, dan zie ik vóór mij hoe onze aardbeien werden geplukt. Dit land was van mij en mijn broer Antoon. We kregen aanvankelijk helpende handen die aan schoolkinderen vastzaten. Totdat de Vietnamezen zich meldden. Tjonge, wat konden die in rap tempo aardbeien plukken, de Hollandse schooljeugd was er niets bij. Maar de Vietnamezen vonden hun eigen vaste werk en toen popten er Mediterrane mensen op. Die

wilden het liefst twee dagen werken en de rest van de week vrijaf nemen.’ Als laatsten waren er Oost-Europeanen die het akkerland van de zomerkoninkjes ontdeedden. De gepensioneerde akkerbouwer: ‘Ik zie al die mensen nog zo voor me, als ik hier over de vlakke sta te kijken. Het waren mooie tijden, hoewel er steeds veranderende regels waren voor het uitbetalen van de plukkrachten. Rijk zijn wij er nooit van geworden.’

Stofhoos

Nog vóór hun eigen pensionering liet bovengenoemd Dukenburgs echtpaar hun leasehond (oppashond) uit in dit stukje Elshof door het bos. Ze eindigden hun rondje-met-hondje over de Grootstalseweg, genietend van een late zomerzon. Tijdens de wolkenloze dag had een verkoelend briesje de temperatuur aangenaam gehouden. Maar vanuit het niets begon het enorm te waaien. In het weiland van Antoon en zijn broer blies een plaatselijke stormvraag een karrevracht dor blad in een draaislurf de lucht in. De hond blafte geschrokken óf enthousiast. Hij kwispelde met zijn staart, gejaagd door de wind? Even snel als de mini-tornado zijn kop opstak, was het weer rustig in de hele omgeving. Naslag leverde de wijsheid op dat dit een stofhoos was. Echtpaar en hond zagen het nooit eerder. De broer van Antoon evenmin.

Tekst: Hette Morriën

Foto: Ber van Haren, collectie Regionaal Archief Nijmegen

Rodrigo

Het is een uur of zeven. Ik loop uit het winkelcentrum van Zwanenveld. Naast me ligt een man met zijn rug tegen een paal bij de bibliotheek. Zoals altijd ligt er een petje op zijn rastaharen. De grijzige kleur van zijn dreadlocks tonen aan dat er minimaal vier decennia voorbijgegaan zijn sinds zijn geboorte. Ik staar naar zijn tanden en stel vast dat ze voor een niet onbelangrijk gedeelte verdwenen zijn. Zijn ogen worden bedekt door donkere zonnebrilglazen. Het regent. Ik ken hem. Heel Nijmegen kent hem. Hij draagt twee verschillende schoenen en loopt van Dukenburg naar het centrum, van het centrum naar Dukenburg. Waar zijn thuis is weet ik niet, misschien weet hij dat zelf evenmin.

Plots, als ik langsloop, roept hij: 'Heeeey,' Hij lacht vriendelijk, alsof ik een oude vriend ben. Omdat ik vatbaar ben voor medelijden geef ik hem een euro. Daarna vraagt hij waar ik vandaan kom. 'Apeldoorn', antwoord ik. Hij lacht, dit keer een tikkeltje hysterisch, begint te schreeuwen en klapt met zijn handen. Ik begrijp niet waar die vreugde vandaan komt. Het kost me moeite een link te leggen tussen vreugde en Apeldoorn. Hij vraagt mijn naam en ik de zijne. Rodrigo, heet hij. Althans, vandaag heet hij Rodrigo. Misschien dat hij morgen Pedro heet, volgende week Marco en volgend jaar Jan.

Nadat we afscheid hebben genomen schreeuwt hij met gebalde vuist naar auto's die voorbijrijden. Hij schreeuwt naar de wolken in de lucht. Ik denk dat hij het meest schreeuwt naar zichzelf.

Chard van den Berg
(Foto: Jacqueline van den Boom)

Trees Versteegen

Trees gaat en Els komt

Met deze wat duistere titel wil ik de aandacht trekken voor het voor de Ontmoetingskerk belangrijke gegeven dat Trees Versteegen wegens pensionering het parochiale team heeft verlaten, maar ook dat zij gelukkig wordt opgevolgd door Els Geelen.

Trees Versteegen

Trees Versteegen werd drie jaar geleden als pastoraal werkster in onze Drie-Eenheidparochie aangesteld en deels voor en vanuit de geloofsgemeenschap van de Ontmoetingskerk in Dukenburg. Daar was zij verantwoordelijk voor ouderen- en ziekenzorg, liturgie en diaconie. Zij hield ervan mensen van verschillende groepen binnen de kerk met elkaar te verbinden, zodat eenieder zich daar thuis voelt. Zij zal de lastige periode waarin zij terecht zou komen niet voorvoeld hebben. Enkele maanden kwamen we in een lockdownperiode en moest zij ondanks alle problemen de zaak draaiende weten te houden. Daarnaast werd zij geconfronteerd met een veranderproces in onze Nijmeegse kerkgemeenschap. De Ontmoetingskerk maakt immers voortaan deel uit van de Drie-Eenheidparochie. Als vroegere beleidsadviseur van het bisdom had zij veel ervaring opgedaan bij het managen van veranderingsprocessen. Verder heeft ze met Betty Essers het preventiebeleid uitgewerkt en vorm gegeven. Ze hebben een structuur bedacht die mensen die iets willen melden voortaan goed worden opgevangen en gehoord.

Wat mij als kerkganger het meeste opviel was dat Trees veel aandacht aan de verkondiging gaf. Zij verwerkte de Bijbelse verhalen in een vorm die moderne mensen aansprak. Trees wist een link te leggen tussen de corona-ervaringen en sommige Bijbelteksten. Enkele van haar preekteksten zijn in boekvorm uitgegeven. Tel je dit alles bij elkaar dan laat Trees een rijke oogst achter en kunnen we dankbaar zijn dat de voorzienigheid haar op het pad in Dukenburg heeft gebracht.

Els Geelen

Nu is Els Geelen aan de beurt om de Dukenburgse kerkelijke kar te gaan trekken. Zij werd zondag 4 september 2022 bij de openingsdienst van het nieuwe kerkelijke jaar aan de parochie voorgesteld. Haar voorgaande dienstbetrekking was die van pastoraal werker in de federatie Sint Franciscus in het Westland. Het was daar hard aanpakken.

Els stamt uit een gelukkig gezin van vijf kinderen. Zij was de jongste thuis en het enige meisje. Haar vader was een technicus en trouw vakbonds lid. Naast zijn werk was hij actief in de Scheveningse kerkgemeenschap. Bovendien was hij zeer betrokken bij het sociale vrijwilligerswerk, waarvoor hem de Koninklijke onderscheiding Oranje Nassau werd uitgereikt. Els is in 1970 geboren en getogen in Scheveningen. Zij is geen strandmens maar is dol op bossen, waardoor zij op dit punt in Dukenburg op haar plaats is. Als kind kwam ze ook al veel

Els Geelen

in de kerk: 'Ik was misdienaar, later begeleider van de misdienaars, acoliet, lector en kostler.' Na haar meao-opleiding studeerde zij verder. Tussen 1987 en 1991 volgde zij een masteropleiding business administration (mba) aan het Tinbergencollege. Daarna besloot zij een opleiding aan de Fontys Hogeschool Amsterdam te volgen, waar zij in 2009 master in educatie en religieuze studies werd. Tenslotte studeerde zij tussen 2018 en 2020 voor begeleider bibliodrama.

Naast deze studies had zij diverse administratieve en coördinerende banen in het bedrijfsleven. Maar zij vond ook nog tijd voor enkele vrijwilligersbanen. Genoemd worden gastvrouw van de Saffier-residentiegroep die kwetsbare personen steunt. Verder was zij betrokken bij de Non-foodbank Delft, en meer recent werd zij secretaris van de stichting GeWoon in Den Haag.

Na haar studie theologie besloot ze te gaan wonen bij de Kanunnikessen van het H. Graf in de Priorij Emmaus te Maarssen. 'Ik ben daar 3½ jaar geweest. Ik was behalve postulante (kandidaat-zuster) ook novice en maakte kennis met het religieuze leven. Het was echt wennen om ineens in een gemeenschap met vrouwen te leven, terwijl je al die jaren alleen bent geweest.' Zij besloot een half jaar uit het klooster te gaan om rust te nemen. Maar ze is uiteindelijk niet meer teruggegaan. In 2015 werd ze pastoraal werker bij de parochie-federatie Sint Franciscus in het Westland, bestaande uit tien parochies en twaalf kerken. Samen met een priester-collega was zij verantwoordelijk voor de parochies in Poeldijk, Monster, 's-Gravenzande en Heenweg/Hoek van Holland. Een belangrijke doelstelling van Els is om het geloof aan de jongeren over te brengen: 'Niet mijn geloof, maar zoals zij dat willen. Ik pro-

beer jongeren weer in de kerk te krijgen.' Els heeft in het *Algemeen Dagblad* een artikel geschreven. Een van haar stellingen in dit artikel was dat de ontkerkelijking van de jongeren die al langere tijd gaande is in Nederland voor een deel ook aan de ouders is te wijten: 'Als de ouders niet meer naar de kerk gaan, kun je van kinderen niet verwachten dat zij wel gaan.' Ook speelt mee dat jongeren vaak niet meer de tijd nemen om hierover na te denken. 'Het onderwijs over levensvragen is mager, Sport is veel belangrijker.' De opvoeding is meer op geld verdienen gericht dan dat er belangstelling wordt gewekt voor spirituele zaken. 'Ik heb ook geen oplossing hoe we de belangstelling van geestelijke zaken kunnen stimuleren, maar ik wil wel met de jongeren in gesprek om te kijken wat zij willen. Misschien zijn er wel andere manieren om samen te komen en te vieren. Het is immers fijn als je weet dat je door het geloof beseft dat je er niet alleen voor staat. Dan kun je de vele zorgen en tegenslagen van vandaag beter aan.'

Els beschrijft zichzelf als een doorzetter met het vermogen zich in te leven van de ander in het leven. Ik denk dat dit juist is. Met Els heeft de parochie een medewerker binnengehaald die heel veel in haar mars heeft, op velerlei gebied. Door haar late roeping heeft zij in het bedrijfsleven veel ervaring opgedaan. Zij weet hoe de klokken in het moderne zakenleven beieren. Ze zal wel hier aan de Nijmeegse manier van doen moeten wennen. Ik twijfel er niet aan dat dat zal lukken. Ik hoop daarbij dat ze een fijne uitdagende werkomgeving gaat krijgen. Zeer welkom in Dukenburg Els. We hebben je erg nodig.

Tekst: Janwillem Koten

Foto's: Martien van Schaik en rkwestland.nl

Blauw-wit-rood

Geen typisch Dukenburgs onderwerp maar toch even.

Zelfs als alle protesterende Nederlandse boeren gelijk zouden hebben in het zogenaamde stikstofdossier - en dat is toch op z'n zachtst gezegd geen 100 procent zekerheid - is er geen enkele aanleiding om het verkeer in het gehele land te ontwrichten en bestuurders te bedreigen en bovendien de nationale vlag van andere landen in heel Nederland op te hangen, ook dus aan deze kant van het Maas-Waalkanaal, zoals iedere Dukenburger kan zien. De nationale driekleur van Equatoriaal Guinee of Ethiopië of Iran of Koeweit zou dus de ideale oplossing zijn? Want daar is dat de driekleur blauw-wit-rood. Zo ga je zelfs als boer niet met ons nationale symbool om. Maar ik ben van voor de oorlog!

Wellicht ideale landen om daarheen te emigreren?

Natuurlijk zal er iets zijn mis gegaan, hoewel iedereen in die sector al lang wist wat er aan de hand was.

Heel wat anders. Veel respect voor de laatste versies van dit wijkblad, dat door weinig mensen in elkaar wordt gezet, dus er is altijd behoefte aan ondersteuning.

Toch maar weer terug naar Dukenburg, waar ik - gezien wat beperkingen - tegenwoordig nagenoeg dagelijks dicht bij huis wat rondjes fiets of wandel, in ieder geval in of direct rondom de Dukenburgse wijken, om bij calamiteiten wat sneller te kunnen worden opgepikt. Iedereen die dat zou kunnen en willen: gewoon doen, want zelfs als je je ergert aan onvolkomenheden, de winst van het genieten is groter. En 'tegenliggers' groeten is vanzelfsprekend en sfeerverhogend.

Guus Kroon

(Foto: Jacqueline van den Boom)

Giro d'Italia in Nijmegen

Van 19 augustus tot en met 11 september jongstleden is de Vuelta, de ronde van Spanje, verreden. Na de Giro d'Italia en Tour de France de derde grote driewekelijkse wielronde van het jaar.

Eén van de drie rondes, de Giro d'Italia, deed in 2016 de provincie Gelderland aan met als etappeplaatsen Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Nooit eerder vond de start van een internationale wielronde plaats in Gelderland.

Vorbereiding

In 2014 stelde de provincie Gelderland zich kandidaat voor de organisatie van deze mooie ronde. Vooraf had men in samenwerking met sporteconomen van de HAN (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (onderzoekers waren W. de Boer en J. Schoemaker). Hieruit bleek dat er bij de drie etappes afzonderlijk ruim 450.000 toeschouwers op af zouden komen waarvan ongeveer 8 procent uit het buitenland zoals Duitsland, België en Italië. De Girostart gaf een economische impuls van 11,25 miljoen euro. Het ging hierbij om nettobestedingen bij onder andere de horeca. De kosten aan de Girostart waren geraamd op 10 miljoen euro inclusief de kosten die betaald moesten worden aan de Giro-organisatie. Onder de inwoners van Gelderland was een groot draagvlak, want zo'n 70 procent vond de komst van zo'n groot wielerevenement een goed initiatief. Om hier 10 euro per persoon aan bij te dragen zou een kleiner deel (40 procent) geen probleem vinden. Zes van de tien mensen zouden het heel leuk vinden als de renners ook nog door hun eigen woonplaats zouden rijden.

Tevens was er veel publiciteit, wat het imago van zowel Gelderland en de drie etappeplaatsen ten goede zou komen.

Lupo Wolfie giromascotte

Peloton op de Mariaalaan

Drie roze dagen

Eindelijk was het zover. Op 6, 7 en 8 mei 2016 trok de Girokaravaan door Gelderland. Voorafgaand aan een grote ronde is er altijd een ploegenpresentatie en deze vond op donderdag 5 mei plaats in Apeldoorn. LottoNL-Jumbo, nu Jumbo-Visma, en Giant-Alpecin waren de twee Nederlandse ploegen met voor LottoNL-Jumbo onder anderen Steven Kruijswijk en Primož Roglič. Voor Giant-Alpecin was dit onder anderen Tom Dumoulin.

De eerste etappe op vrijdag 6 mei was een individuele tijdrit van 9,8 kilometer. Hiermee werd het startschot van deze 99^e Giro d'Italia gegeven. De tijdrit werd gewonnen door Tom Dumoulin. Hij was daarmee de eerste leider van het algemeen klassement. De volgende dag mocht hij starten in de roze leiderstrui. Leider in een algemeen klassement is niet voor iedere wielrenner weggelegd, want je moet in verschillende disciplines goed zijn, zoals tijdrijden en kunnen klimmen in de bergen.

Op zaterdag 7 mei volgde de tweede etappe. Deze rit voerde het peloton vanuit startplaats Arnhem naar Nijmegen, waarbij een lus van

190 kilometer over Gelderse wegen werd afgelegd. Via de Veluwe en de Betuwe ging men oostwaarts om via Malden, Groesbeek en Beek naar Berg en Dal te koersen. Aan het einde van de etappe moest een aardige klim, de Van Randwijckweg met een stijging van 12 procent, bedwongen worden. De renner die daar als eerste boven was mocht in Nijmegen de eerste bergtrui van deze ronde aantrekken.

De klim tussen Beek en Berg en Dal

Finish van de tweede etappe op de Oranjesingel in Nijmegen, Marcel Kittel wint, zaterdag 7 mei 2016

Terug in Nijmegen, waar het behoorlijk druk was, ook door het mooie bijna 'Italiaanse' weer, moesten nog twee lokale ronden van 8,5 kilometer verreden worden. Het peloton passeerde twee keer de Waalbrug om uiteindelijk op de Oranjesingel te finishen met een massasprint, gewonnen door Marcel Kittel. Tom Dumoulin behield de roze leiderstrui. Oscar Fraile was de eerste renner die de bergtrui mocht aantrekken. Vermeldenswaard is overigens dat waar de eindstreep getrokken was alle verkeersobstakels, zoals vluchtheuvels en verkeerslichten, verwijderd waren om daarmee de kans op ongelukken klein te houden. Hoewel je het bij een massasprint nooit weet.

Grande Partenza

Zondag 8 mei was het vertrek van de derde etappe vanuit Nijmegen. Deze rit ging naar Arnhem, via de oostelijke kant van de provincie. De start was vanaf de Grote Markt. Al vroeg heerste grote bedrijvigheid. Binnen het afgesloten rennerskwartier was een groot podium waar de ploegen zich presenteerden en renners tekenden voor vertrek. Schrijvende pers, fotografen en mensen van de organisatie zoals juryleden trof men hier. Op de Grote Markt had men alléén voor deze dag een horecavoorziening van twee verdiepingen gebouwd speciaal voor renners en genodigden. Alles was daar Italiaans, zelfs het personeel.

Italiaanse horecavoorziening

Rond het middaguur werd het peloton op gang 'geschoten' door burgemeester Hubert Bruls en de renners waren op weg naar Arnhem. Duizenden toeschouwers waren hier getuige van.

Tom Dumoulin op weg naar de start

Wachten op het startschot

Drie kwartier na de start

Nijmegen heeft als start- en finishplaats behoorlijk wat aandacht gekregen door de tv-uitzendingen in heel Europa. Koersdirecteur Mauro Vegni was zeer onder de indruk van de organisatie van deze dagen in Gelderland.

Tekst: Wil Rengers. Foto's: Wil Rengers, Peter Saras en Arthur de Jonge

Bewoners van Zwanenveld 63e straat en wethouder Renske Helmer (midden) tonen een combinatiefoto van de 63 mozaïekstoeptegels, 30 april 2016 (Foto: Jacqueline van den Boom)

Project Piazza 63

De organisatie van de Giro d'Italia was verantwoordelijk voor een promotieprogramma. Één daarvan was dat drie maanden voorafgaand aan de Girostart inwoners van de doorkomstplaatsen subsidie konden aanvragen voor het organiseren van een Italiaans straatfeest.

Bewoners van de 63e straat Zwanenveld hebben dit gedaan en de bewoners konden een groot pakket ophalen bij de provin-

cie. In het pakket zaten allerlei Italiaanse ingrediënten voor een pastamaaltijd. Verder versieringen en een waardebon van 75 euro. Deze was bedoeld om de overige ingrediënten te kopen voor een gezamenlijke maaltijd.

Op zaterdag 30 april 2016 werd het Project Piazza 63 gehouden, waarbij tevens de door de buurtbewoners zelf gemaakte mozaïektegels onthuld werden door SP-wethouder Renske Helmer.

Nonneke

'Mam, ik heb een nonneke gevonden!' Trots laat het kind een fijn fraai gekleurd schelpje zien. Het schelpje is ooit zo genoemd omdat de vorm lijkt op de brede sluijer van de nonnen vroeger. In films kom je ze nog wel tegen: religieuze vrouwen in smetteloos witte habijt. In Dukenburg waren ook heel wat nonnekes te vinden. Je moest wel goed zoeken, want deze religieuzen hadden begin jaren 70 hun habijt verwisseld voor normale burgerkleding. Ze verlieten heel bewust de grote kloosters en gingen met twee of drie zusters wonen in een gewoon huis. Ze wilden vanuit hun geloofsovertuiging namelijk juist onder de mensen wonen en werken, met hen samenleven en hulp bieden waar nodig. Dukenburg werd net gebouwd en zeker zo'n vijf verschillende families nonnekes en paters gingen hier wonen. Ze hielpen ieder met eigen talent mee in de opbouw van onze wijk. In praktische hulp aan mensen in armoede, vluchtelingen of gevangenen. In bestuurlijke functies, in persoonlijke begroeting van nieuwkomers, in kunstzinnige activiteiten als muziek, schilder- en bloemsierkunst. Afgelopen maand overleed één van hen. Net als vele medezusters noodgedwongen vanwege haar gezondheid verhuisde ze een aantal jaar terug naar het moederhuis, het grote klooster waar ze ooit in habijt begon. In haar Dukenburgse jaren werkte Magdalena Berkers als docent Nederlands aan de pabo in Nijmegen, ging iedere woensdag demonstreren voor vrede en was op zondag als vrijwilliger actief voor de mannen in de Pompekliniek. In de Ontmoetingskerk kwam ze inspiratie opdoen en hield met kritische opmerkingen pastores scherp om bij de tijd én dichtbij de mensen te blijven. Zo hielp zij net als de andere zusters daadwerkelijk mee aan de opbouw van Dukenburg.

Nu zij en bijna alle religieuzen uit Dukenburg zijn vertrokken, zullen we op zoek moeten naar nieuwe 'nonnekes': mensen die vanuit hun innerlijke overtuiging zich willen inzetten voor hun medemens en de samenleving. Er is nog steeds veel te doen dus wie wil bijdragen laat het weten aan de opbouwswerkers of pastores. We zoeken graag met u een klus die bij u past!

Pastor Joska van der Meer (Foto: Ann van Rijn)

PS Vanwege zijn hoge leeftijd stopt pater Augustijn Gerard van Hoof met zijn pastorale inzet in de Ontmoetingskerk. Op zondagsviering op 2 oktober bedanken we hem voor zijn jarenlange inzet en gedenken de inzet van alle religieuzen in Dukenburg.

Waar gebeurd

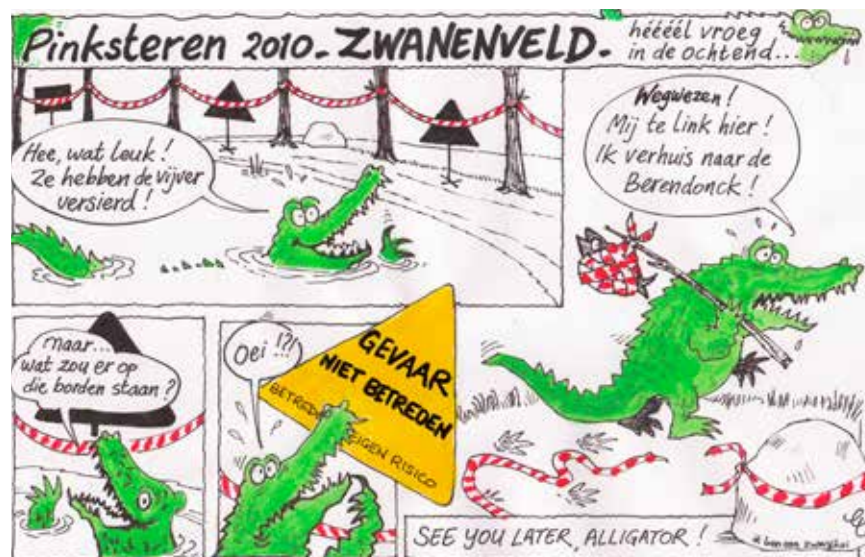
Uit de geschiedenis van ruim 50 jaar Dukenburg: krokodillen

De Meiboom had jaren achtereenvolgend traditioneel een schoolkamp in Zeeland. Nee, niet in de provincie met de meeste zonneshijns van ons land, maar het dorp Zeeland in Brabant.

Camping *de Heische Tip* was het vaste adres om een aantal dagen met de schoolkinderen door te brengen. Er was zwemwater en heel veel ruimte om te wandelen, te fietsen, te spelen. Als ouders werkte je mee met het vervoer van spullen en kinderen en als dit op het programma stond deed pa/moe mee met een vossenjacht of een avontuurtocht. Bij voorkeur in de vroege avonden. Zo was er eens een wandelsafari door het donkere bosperceel bij de camping. Ledlampjes waren er nog niet, dus met zwak verlichtingsmateriaal werd de route in groepjes afgelegd. Op school, in het gebouw in Meijhorst zelf, was iedereen bekend met de levensgrote 'opgezette' krokodil. Die werd meer dan eens betrokken bij bijvoorbeeld de creatieve middagen. Om dit reptiel nu vastgebonden op een skateboard avant la lettre plots-

klaps voor je voeten langs te zien schieten op een smal bospad ... waaah ... is me dat schrikken! Een eindje verder, waar het pad drassig was, had de organisatie een touw gespannen als een soort brugleuning. Dat touw was ingesmeerd met groene zeep, dus bij het vastpakken, jakkas, slijm aan je vingers en nog glibberig ook. Zo waren er nog meer griezelige momenten en geluiden ingebouwd. Bij de parkeerplaats aan het einde van de safari klonken er diepe zuchten van verlichting. Maar, o nee, waar kwam ineens die brullende bruine beer vandaan? Wegwezen kinderen, gauw schuilen achter de auto's. Zelfs de ouders schrokken zich suf. Totdat bleek dat in de vermomming de vader zat van twee zoontjes en een dochter op *de Meiboom*. Hij werd het legendarische toetje van dit avontuur. Uh ... die krokodil jaren later in de Geologenstrook ... was dat soms familie van deze uit de Meijhorst op vakantie in Zeeland? Niks hoor, de Zwanenvelder kroko was echt!

Tekst: Hette Morriën. Foto: Dierpedia

Cartoon van Erik Treffers in de Dukenburger 5 van juni/juli 2010

Twaalf jaar geleden in de Dukenburger

Met deze rubriek gaat de redactie af en toe terug in de tijd. Dit keer *Babbels en krabbels*. Vijf jaar lang had de Dukenburger een kinderpagina. In nummer 6 van 2010 stond een verslag van een bezoek aan de spiksplinternieuwe speeltuin Speeldijk.

Kinderpagina

Babbels en krabbels

Speeldijk

Een trots meisje (10) met twee broertjes en hun vader: 'De naam Speeldijk is van de Meiboom. Daar heeft mijn moeder op gezeten.' Als de jonge vrouw op het bankje tegenover haar opmerkt 'Ik ook', zegt het meisje: 'Die school is toch alleen voor kinderen...'

Rik (9) uit Malden: 'Gaaf, ik wil hier vaker komen.'

Iris (6) en Lyke (6) zijn twee vriendinnetjes. De moeder van Iris houdt een oogje in het zeil vanaf een zelf meegebrachte klapstoel. Wat vinden de vriendinnen van de Speeldijk? 'Uh um,' denkt Lyke na: 'De fietsjes vind ik leuk.' 'Ik ook,' valt Iris bij, 'We deden wie het hardste kon.'

Kas, Nika (2) en hun ouders bij de familieschommel

Zus en broer Minke (6) en Rune (4) en de opa van Kas op de pont

Danny (7) vanuit de draai'molen: 'Instappen, we gaan naar Arnhem.'

Oma en opa met kleinzoon van 12 die een weekje bij hen was: 'We vinden deze speeltuin een uitkomst, zo lekker dichtbij huis.' Een andere oma: 'Jammer dat onze eigen kinderen dit niet hadden toen ze klein waren...'

Groepje jongens tegen groepje meisjes bij het veervlot: 'Weg jullie, dit is van ons.'

Selena (8) die in de stad woont, ging met haar oma Marian mee en zei bij thuiskomst meteen tegen haar pappa: 'Daar wil ik vaker naar toe, hoor.'

Jelmer en Lisa wonen niet in Dukenburg. In de zomervakantie logeerden zij bij hun oom en tante. Die namen Jelmer en Lisa mee naar de 'nieuwe speeltuin'. Jelmer (8): 'Ik vind het een leuke

speeltuin, alles is nog nieuw.' Lisa (6): 'Ik viel in het water, mijn broek is vies.'

Meiske van vier: 'Wij magge nat worden, want wij hebbe zwembroek aan.'

Nika (2) uit Zwanenveld en Minke (6) en Rune (4) uit Poortugaal waren op een zaterdagochtend in de vakantie bijna alleen met hun oma's in de speeltuin. Ze renden van het ene speelobject naar het andere en hadden geen tijd om te vertellen wat ze er van vonden. Maar dat was niet moeilijk in te vullen: hartstikke leuk!

Het ene kopjeduikelende jochie tegen het andere: 'Ik kan ook de ratelslang, hoor.' En meteen maakte hij een mooie radslag in het gras.

Tekst: Hette Morriën
Foto's: Laura Derkse

Kas van 22 maanden met zijn vader aan de kabelbaan

Dementie is niet te voorkomen, wel te vertragen

Bijna geen dag gaat voorbij of je hoort of leest het woord Alzheimer, de gevreesde ziekte die vooral ouderen treft en die op den duur een maatschappelijk probleem gaat vormen.

Bijna 20 procent van de bevolking krijgt deze ziekte op den duur. Wellicht kan dit percentage nog groter worden nu de levensduur van de mens toeneemt. Het is een progressief verlopende aandoening waarbij men denk- en oordeelstoornissen krijgt en het geheugen geleidelijk verliest, zodat alleen maar nog kinderlijke gebeurtenissen worden onthouden. Vandaar dat men vroeger wel van verkindsing sprak, een term die kwetsend en niet juist is omdat de ziekte veel andere stoornissen met zich meebrengt. De ziekte is voor de patiënt vreselijk en ontluisterend. Maar het is ook een ernstige bedreiging voor de samenleving als geheel.

Alzheimer

De ziekte van Alzheimer werd voor het eerst beschreven door Alois Alzheimer (1864-1915) een Duitse neuropatholoog en psychiater. Na een kort onderzoek en publicatie in 1907 kreeg de ziekte de officiële naam *preseniële dementie van Alzheimer*. Het woord preseniël duidde er op dat de ziekte op betrekkelijk jonge leeftijd optrad. Toen ik na de oorlog studeerde had deze ziekte nog steeds deze naam. Omdat de gemiddelde senior niet ouder werd dan 72 jaar zag je deze ziekte niet zo vaak. Toen na de oorlog de mensen veel ouder werden, bleek deze ziekte de meest voorkomende ouderdomskwaal te zijn. Men schat men dat 20 procent van de 80-plussers deze ziekte heeft en van de 90-plussers zelfs 30 procent deze kwaal krijgt.

Stofwisselingsziekte

Tot voor kort dacht men dat het uitsluitend een hersenziekte was. Maar langzamerhand wordt duidelijk dat het een stofwisselingsziekte is die het hele zenuwstelsel treft. Het ergste zijn weliswaar de klachten van het verlies van het denkvermogen en het geheugen, maar tevens treden er ook loopstoornissen op en gaat de handvaardigheid achteruit. Er is ijverig naar de oorzaak van deze stofwisselingsziekte gezocht, maar tot op heden weet men nog niet wat er precies fout gaat. Het lag voor de hand om aan een erfelijke ziekte door een DNA-afwijking te denken. Maar zelfs als de beide ouders de ziekte van Alzheimer hebben is de kans toch minder dan 10 procent dat men de ziekte van zijn ouders erft. De laatste jaren denkt men ook aan een virusziekte. Hoewel een virusziekte niet uit te sluiten is en mogelijk

een bijdrage kan leveren aan de kwaal, heeft men wat de virusziekte betreft slechts enkele vermoedens, maar geen zekerheid.

DNA-afwijking

Niet lang geleden zag ik in het beroemde wetenschappelijke blad *Nature* een artikel dat mij erg aansprak, omdat ik bij mijn kankeronderzoek over dit onderwerp had gepubliceerd. Het bleek in dit artikel dat in de meeste gevallen van de ziekte van Alzheimer de kwaal berustte op DNA-afwijkingen, maar het bleek tevens dat deze DNA-stoornissen niet erfelijk zijn. Ze zijn tijdens het leven verkregen door ongunstige levensomstandigheden. Het blijken veranderingen van de DNA-keten te zijn door een proces dat men technisch wel epigenetische DNA-stoornissen door methylering van de DNA-keten noemt. In gewoon Nederlands: het zijn dus geen erfelijke DNA-misvormingen, maar door ongunstige levensomstandigheden verkregen DNA-misvormingen. Om het populair te zeggen: er ontstaan op de DNA-keten geleidelijk aan met het stijgen van de leeftijd roestplekjes, waardoor de functie van DNA op die plekjes geblokkeerd raakt. Deze blokkade van het DNA kan leiden tot afwijkingen van de stofwisseling van de hersenen, die daardoor zodanig beschadigd raken dat de hersencellen doodgaan en de hersenen krimpen en kleiner worden. Bij gezonde mensen wegen de hersenen circa 1450 gram. Maar bij de dood van een Alzheimer-patiënt wegen de hersenen amper nog maar een kilo.

Roestschade

Het is dus belangrijk te weten welke uitwendige factoren deze roestschade geven en hoe we deze enigermate kunnen tegenhouden. De belangrijkste uitwendige factor waardoor je de ziekte van Alzheimer krijgt is door het ouder worden. Bij vrijwel iedereen raken de DNA-ketens door de gebruikelijke levensomstandigheden wel wat misvormd. Hoe ouder je wordt, des te meer roestschade treedt op aan je DNA-keten. Wanneer je heel gezond leeft heb

je een kleiner risico dat je DNA-schade krijgt. Monniken bijvoorbeeld vasten regelmatig, doen dagelijks zwaar werk, leven bij de klok en verrichten veel geestelijk arbeid. Zij krijgen dan ook minder vaak de ziekte van Alzheimer. Ook mensen die verstandig eten, niet te dik zijn, geestelijke arbeid blijven verrichten en lichamelijk trainen, verminderen daardoor de kansen op de ziekte van Alzheimer of verergingen daarvan. Ongunstig is als je al een stofwisselingsziekte hebt, zoals diabetes, of een hersenziekte, zoals de ziekte van Parkinson. Ook contacten met bepaalde chemische verbindingen kunnen tot roestschade lijden. Hetzelfde geldt voor roken en te veel drinken. Koffie drinken echter vermindert het ziekte-risico. Te veel stilzitten is ook ongunstig. De laatste jaren wordt steeds duidelijker dat mensen die eenzaam zijn, weinig contacten hebben, een geliefde partner verliezen, gedeprimeerd zijn en die veel aan stress lijden veel meer kansen op een ziekte van Alzheimer hebben.

Schade verminderen

Hoe kun je deze roestvorming van de hersenen verminderen? De eerste raad is door gezonder te leven, wat bewegingstherapie te doen en vooral door mensen uit hun isolement te halen. Deelname aan een bejaardenclub, een bejaardensoos of een ouderenvereniging is daarom aan te raden. Dit haalt mensen uit de eenzaamheid en kan daardoor de voortgang van de ziekte enigermate remmen. Vooral het samen knutselen, kaartspelen, musiceren, zingen en volksdansen kan sterk worden aanbevolen. Patiënten met de ziekte van Alzheimer kunnen dan wat langer zelfstandig blijven functioneren. Het blijkt dat vooral door gezamenlijke activiteiten bij 25 procent van de patiënten de ziekteverergering wordt vertraagd.

Extra stimulans

De laatste adviezen zijn natuurlijk allemaal oude koek, maar we begrijpen nu wel beter hoe we met deze eenvoudige voor de hand liggende maatregelen het verloop van de ziekte wat kunnen vertragen, waardoor patiënten langer zelfstandig kunnen blijven. Dit kan dus voor ons allen een extra stimulans zijn om eenzaamheid en stress bij ouderen te verlichten. Voor de overheid ligt hier een taak om sociaal bevorderende activiteiten te stimuleren en om hieraan extra geld en aandacht te besteden. Wie langer thuis kan blijven spaart de overheid bovendien veel geld uit.

Tekst: Janwillem Koten

Foto: pathdoc/Shutterstock.com

Zomer 2022 - geen gemeentelijk hittebeleid voor Dukenburg

Zelden heb ik een dergelijk dramatisch angstige zomer meegemaakt als die van 2022. Het lijkt wel of hier sprake is van de wet van Murphy: 'Alle dingen die verkeerd kunnen gaan, doen dat op hetzelfde tijdstip.'

Allereerst is er de Oekraïne-oorlog die naast zijn wreedheid en de vele slachtoffers ook een economische schade met zich meebrengt die de hele wereld treft. Denk hierbij aan de beschieting van de kerncentrales. De uitvoer van granen uit Oekraïne is minimaal, waardoor de landen van Afrika honger lijden. Bovendien zijn de voedselprijzen zo gestegen dat alom onrust is ontstaan. Rusland heeft de gastvoer afgeknepen, waardoor een gastekort is opgetreden. De energieprijzen zijn uit de pan gevlogen, wat de recordinflatie nog verder aanwakkert. Heel veel mensen hebben ernstige betaalproblemen gekregen.

Dan de droogte die alom in grote haast niet te beteugelen bosbranden laat ontstaan en de oogsten doet verdorren, waardoor de voedselprijzen verder stijgen. Ook dreigt door de droogte een zoetwatertekort. Het scheepvaartverkeer stremt door lage waterstand in de Rijn, hetgeen de goederenstroom nog duurder maakt.

Dan hadden we in de zomermaanden de ellende van de coronapandemie en de Long-COVID-ziekte die tienduizenden arbeidsongeschikt maakt. Vervolgens zagen we nog een nieuwe ziekte, de apenpokken, optreden die vooral in West- en Midden-Afrika voorkomt.

Dan hadden we een flinke langdurige hittegolf met stijgingen van de temperatuur tot 40 graden, met een onvoldoende hittebeleid van de overheid.

Dukenburg is met zijn vele groen nog de beste plek in Nijmegen om te wonen. Toch hoorde ik van de thuiszorg dat heel wat kwetsbare Dukenburgers heel veel last van de hittegolf hebben gehad. Ze klaagden vooral over duizeligheid. Vaak zaten zij dagen vereenzaamd in huis en hadden moeite om de boodschappen bij elkaar te krijgen. Enige aandacht van de burens zou niet kwaad zijn geweest. Maar de sociale samenhang in ons stadsdeel is door corona ernstig verzwakt.

Ik heb zelfs de indruk dat de gemiddelde Dukenburger zich onvoldoende op deze hittegolf had voorbereid. Terwijl de vroegere hittegolven een signaal hadden kunnen zijn dat deze weersomstandigheid een blijvend verschijn-

sel voor de toekomst is. Een gemeentelijk hittebeleid is dan ook voor Dukenburg hoogst noodzakelijk.

Veel mensen beseffen nauwelijks de ernstige gezondheidsrisico's bij hitte, vooral kwetsbare personen met hartafwijkingen of met een gestuurde zweetsecretie (onder andere door sommige medicijnen). Ouderen kunnen last krijgen van de hitte omdat zij een verminderd dorstgevoel hebben, onvoldoende drinken en zodoende door vochttekort uitdrogen. Ook kleine kinderen, personen in een sociaal isolement en daklozen kunnen extra gezondheidsproblemen ondervinden. In veel landen is er dan ook een fikse oversterfte bij een hittegolf. Aangeraden wordt om voldoende te drinken en niet te veel te bewegen tijdens de warmste uren van de dag: tussen het begin van de middag en de vroege avond. Het RIVM raadt ook aan 'het huis (en hoofd)' koel te houden door de gordijnen dicht te doen en door een ventilator en airconditioning aan te zetten.

Het Nationaal Hitteplan informeert over de verwachte hoge temperaturen om te voorkomen dat kwetsbare groepen ongemakken en gezondheidsproblemen ervaren. Vooral ouderen boven de 75 jaar kunnen last krijgen van de extreme, gevaarlijke warmte. Een zeer hoge lichaamstemperatuur en hoge hartslag als gevolg van deze buitensporige zomerse weersgesteldheid kunnen signalen van hitte-uitputting of zelfs een hitteberoerte geven.

Zo'n beroerte betekent een levensbedreigende situatie. Dit blijkt wel uit het feit dat 91 procent van de ondervraagde Nederlanders 112 bellen als iemand het bewustzijn verliest door hitte.

Het RIVM raadt aan dat kwetsbare personen gebruikmaken van een airconditioner. Dit is een slecht en goed advies. Het negatieve punt is dat veel kwetsbare mensen onvoldoende geld hebben om een airconditioner aan te schaffen. Bovendien vreet zo'n conditioner veel stroom die niet alleen kostbaar is, maar ook bezwaren bij milieubewegingen oproept. Zeker als iedere kwetsbare een airconditioner zou aanschaffen.

Mijns inziens ligt de oplossing hier voor de hand. Eigenlijk zouden in de diverse centra die Dukenburg rijk is bij hete dagen door de gemeente een airconditioner moeten worden geïnstalleerd zoals in de Turf, het grote wijkcentrum in Meijhorst, de Lindenberg en het Huis van Weezenhof. Het mes snijdt dan van diverse kanten. Men verlicht de druk door de hitte bij kwetsbare mensen. Wanneer men de verblijfsruimte gezellig inricht zouden er aardige sociale contacten kunnen ontstaan waaraan grote behoefte bestaat. Bovendien zou een belangrijke energiebesparing kunnen worden bereikt.

Janwillem Koton

(Foto: Jacqueline van den Boom)

Diana Spencer

Kort door de bocht

- Albert Heijn Meijhorst had al vergrendelbandjes bij de winkelwagentjes aangebracht voordat het nieuws naar buiten kwam dat muntjes voor hun winkelkarren niet meer nodig zijn. Los daarvan maar ook een nieuwigheid: in de entree van de super is een wand geplaatst met kluisjes voor pakketjes, te gebruiken sinds 1 september. De Lidl aan de overkant kent deze service eveneens.
- Vanuit Winssen kwam het bericht dat atelier de *Tempelhof* van Huub en Adelheid Kortekaas, rijk aan projecten en reeds vervaardigde objecten, momenteel volop werkt aan hun plan *Anima Mundi* (wereldgeest). Over een jaar kan de opening wellicht plaatsvinden. Op internet is alles te vinden over de vele projecten van dit kunstenaarsduo. Gewoon googelen op de namen van het echtpaar.
- Niet alleen in Stadspark Staddijk, ook langs de trottoirs richting de Speeldijk, op het Zegerspad, in de bermen van de Teersdijk en nog tig andere plekken in Dukenburg duikt met regelmaat spontaan gedeponeerde rotzooi op. Afval uit de keuken tot

en met complete interieurs. Zo jammer dat daar nooit visitekaartjes bij gestort liggen.

- De gedropte Spotta-folders kunnen wél achterhaald worden.
- Vlak na haar sterfdag 25 jaar geleden ging vanuit de filmwereld de bios-documentaire over het leven van Diana Spencer in première. Als Lady Di, die nobeler én menselijker was dan haar schoonfamilie, werd Diana de eerste echtgenote van prins Charles uit het huis Windsor. Over de gouden kooi van *the Firm* waarin de prinses moest zien te leven is meerdere malen geschreven. Op het witte doek en als tv-series is het Engelse koningshuis te vergelijken met een oneindige soap. *The people's princess* springt er echter positief bovenuit, zij liet wereldwijd haar hart spreken. De nieuwe film zal dit onderstrepen.
 - In de Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid Zwanenveld - de biep dus - zijn met regelmaat exposities te bewonderen. Tijdens de pauzemaanden in de jaren 2019-2022 bezocht de redactie geen tentoonstelling en gaf hierover ook geen informatie. Maar nu kan dat weer en op bijvoorbeeld de pagina's Cultuur of als Dukenburg in Stukjes in dit blad wordt hiermee rekening gehouden.

Nazomer-wijsneuzen

- Uit vergeelde Tolhuis-schoolkrant begin nieuw leerjaar: 'Het eten van wespen buiten is verboden, vanwege het grote aantal appels.'

- Scouting Weezenhof: De akela was na het slopende zomerkamp hoognodig toe aan een cursus kindermishandeling!
- Thuiskomst: 'Hé, de burens zijn terug uit Bretagne.' 'Kan niet', volgens tienjarige, 'ik weet zeker dat ze naar Frankrijk zouden gaan.'

Allenig veur Tukkers

Hoewel deze medewerker van 'de *Dukenburger*' tien jaar in Twente (Tukkerije) doorbracht, is het echte dialect uit het Verre Oosten van ons land niet ingesleten. Familie, vrienden en kennissen bleven er wonen. Die werden dikwijls opgezocht en/of kwamen logeren in Nijmegen, maar het ABN (Hooghaarlemmerdijks volgens Twente) bleef de voertaal. Een andere band met de uithoek geschurkt tegen de Duitse grens was de geschiedenis van vooral schoon- en eigen familie die er hun sporen achterlieten. Toch is het een achterneef in Tolhuis(!) die een hele stapel kwartaalschriften van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker kwijt moet. Te goed voor de kliko met het blauwe deksel. De betreffende jaargangen van 'n *Sliepsteen* zijn door belangstellenden op te halen, een mailtje naar dit blad is voldoende. Oude nummers zoals die in de stapel zijn echter ook eenvoudig te bestellen via de website van SHSEL. De uitgifte van de kwartaalschriften ontstond overigens in 1984 en vindt nog altijd plaats. Wat staat er zoal in 'n *Sliepsteen*? Toegespitst op Enschede: de prehistorie, de stad en omgeving in de Middeleeuwen, de rol van Prins Maurits, de stadsbrand van 1750, de textielindustrie en de bijbehorende dynastieën, religie, onderwijs, sport, nutsvoorzieningen tot en met *Enschede Muziekstad*. Voor amateur-stamboomplanters heerlijk naslagwerk, niet allenig veur Tukkers, hoor.

Paul Kruger

Paul, Cor, Vincent

Vraag: wat hebben Paul Kruger, Cornelis en Vincent van Gogh met elkaar te maken gehad? Voordat het Google-antwoord op het computerscherm verschijnt, zeg je: 'Géén idee.' Paul Kruger was actief tijdens de Boerenoorlogen in Zuid-Afrika, dat leerde je op school medio vorige eeuw. Precies dát, meer niet, maar door anno 2022 blauw-wit-rode boerenprotesten opgerakeld. De soms grensoverschrijdende boerenacties hier werden gelukkig géén Boerenoorlogen zoals die twee Zuid-Afrikaanse rond de wisseling 19e/20e eeuw. Destijds werd uiteraard niet om stikstofuitstoot gestreden, hoewel er zeker mensen stikten in het stof van de gevechtshandelingen.

Paul Kruger: geboren in Bulhoek (Zuid-Afrika) als derde kind van het boerengezin (Caspar en Elisa) Kruger. Jacobus Krüger (u met trema!), de Berlijnse opa van Paul, emigreerde als eerste naar de Kaapkolonie. Aan zijn Pruisische nazaten gaf hij Nederlandse en Hugenootse wortels mee. Kleinzoon Paul bleek een talentvolle jager, die vanaf zijn 14e al aan een militaire carrière kon gaan denken. Weliswaar ontplofte een geweer in zijn vingers, waarop hij eigenhandig een deel van zijn linkerduim

Cornelis van Gogh

amputeerde. In huiselijke kring werd hij, na twee huwelijken, vader van zeventien kinderen.

Paul beleefde een succesvolle en indrukwekkende legerloopbaan. Zo werd hij tijdens de Eerste Boerenoorlog benoemd tot president van Transvaal. Hij was dermate getapt bij de Boeren dat ze zijn verjaardag (10 oktober) uitriepen tot nationale feestdag (Krugerdag). Ook Europa leerde Paul kennen. Hij bezocht Nederland, België, Frankrijk, Spanje en Duitsland. Daar genoot hij een koninklijk banket met Wilhelm I. Intussen werden er goudvondsten gedaan bij Witwatersrand/Zuid-Afrika. Hierop kwamen veel *uitlanders* af, om te settelen in de voornamelijk Engelse gemeenschap Transvaal. Kruger vond deze

Opmerkelijk: zelfamputaties duim (PK) en oor (VvG); 'zelfdoding' (VvG en CvG)

invasie bedreigend, terwijl politieke verwikkelingen waaronder een staatsgreep een diplomatieke rel veroorzaakten. Onderhandelingen mislukten en de Tweede Boerenoorlog brak uit. In de loop daarvan vertrok Kruger naar Europa om met zijn eigen populariteit bij andere klinkende namen interventie van de Europese mogendheden los te praten. Kruger werd in ons land ontvangen door Koningin Wilhelmina. Zij schreef een aanbevelingsbrief aan keizer Wilhelm II, maar die weigerde zijn medewerking. Tot overmaat van ramp kreeg de Boerenleider tijdens zijn verblijf in ons land longontsteking. Hij verbleef in Hilversum (villa Dienna, later Krugerhuis genoemd), in Utrecht en voor zijn kwakkelende gezondheid in Zwitserland, waar hij in 1904 overleed. Hij werd eerst begraven in Den Haag, maar later overgebracht naar

Vincent van Gogh

Heldenacker in Pretoria. Het Nationaalpark Kruger ontstond in 1926 in het gebied dat Paul Kruger als natuurbeschermmer had uitgeroepen tot Sabiewildtuin, waar een jachtverbod gold tussen de Sabie- en Krokodilrivier.

Vincent van Gogh, de uiteindelijk wereldberoemde schilder, kwam ter wereld in een domineesgezin in Zundert. In zijn slagschaduw geniet zijn brievenschrijvende broer Theo ook wereldfaam. Maar er waren meer Van Goghjes, zoals zusje Willemina en Cornelis Vincent. Verhuisd naar Etten, waar vader opnieuw een benoeming kreeg, volgde Cornelis de lagere en middelbare school. Maar zijn bloed kroop enigszins anders dan dat van zijn grote broer; Cor emigreerde naar Transvaal om als *uitlander* goud te winnen. Eerst werkte hij als mijnwerker in de goudmijn Cornucopia, daarna als tekenaar bij de Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Spoorwegmaatschappij. Toen waren daar de Boerenoorlogen: in de Tweede trad Cor in dienst bij een Boerencommando, vervolgens het Vreemdelingenlegioen. Als ambulancechauffeur werd hij gevangengenomen door de Britten en ziek opgenomen in het concentratiekamp van Brandfort. Een gewerschot 'door eigen toedoen' werd hem fataal. Cor werd naamloos begraven. Een fraaie geste richting de broers Van Gogh kwam vanuit het Belgische Gent (2006). In het theater Tinnenpot werd in het Afrikaans een toneelvoorstelling opgevoerd met de naam *Moe nie huil nie, moe nie treur nie*. Met het spotlicht gericht op Cornelis van Gogh. In de speelfilm *Vincent & Theo* van regisseur Robert Altman komt Cor ook voor.

De geschiedenis van het hoortoestel

Veel technologische ontwikkelingen van vandaag zijn erg nuttig. Je vraagt je soms af hoe vroeger veel mensen doof tot stokdoof hun levenseinde hebben ervaren.

Doofheid was niet alleen het gevolg van de veroudering, maar ook van een groot aantal (infectie-)ziekten die het gehoororgaan konden treffen. Veel doofheid kan nu door behandeling voorkomen en/of verminderd worden hetgeen tot voor kort ondenkbaar was.

Hoortoestellen die door onze voorouders werden gedragen waren niet altijd zo discreet. Ik herinner me uit mijn jeugd jaren dat ze zeer omvangrijk en weinig praktisch waren. Hoortoestellen hebben een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt, nauwelijks denkbaar een halve eeuw geleden.

Oortrompet

Het vroegst bekende hoortoestel, een oortrompet genaamd, werd beschreven door de Belgische wetenschapper en rector van de middelbare school Jean Leurechon in zijn boek *Récréations-Mathématiques* in 1624. Het boek beschreef hoe je je eigen oortrompet kon maken, omdat er op dat moment geen fabrikanten van het apparaat waren. Bij een oortrompet plaatste men het mondstuk niet op de mond maar over de gehoorgang.

Edison en Bell

In de late jaren 1800 ontdekte de slechthorende Thomas Edison, dat hij de nieuwe uitvinding van Alexander Graham Bell niet kon inschakelen bij gebruik van de telefoon. Het feit dat hij geen geluiden van de telefoon kon horen wekte zijn interesse om het te verbeteren. Dit leidde in 1878 tot zijn uitvinding van de koolstofmicrofoon voor telefoons die, in tegenstelling tot het apparaat van Bell, het elektrische signaal versterkte.

Vacuümbuizen

In 1907 vond Lee De Forest van de Western Electric Company de eerste vacuümbuizen uit en werd de elektronische versterking van geluiden mogelijk. Het eerste 'hoortoestel' van het bedrijf in 1920 was echter allesbehalve draagbaar: het woog 220 pond en had de grootte van een archiefkast. Dat hoortoestel kon het beste worden gebruikt wanneer het naast de luie stoel in de woonkamer van de gebruiker werd geplaatst; vanuit zijn of haar stoel hield de gebruiker een enkele oortelefoon vast die eruitzag als een ouderwetse telefoon-

Oortrompet

ontvanger. (Koptelefoons werden pas een paar jaar later uitgevonden.) Voor veel rijke dove gebruikers was dit de eerste keer in jaren dat ze konden deelnemen aan familiegesprekken.

In 1938 ontwikkelde de Aurex Corporation het eerste draagbare hoortoestel. Een dunne draad werd aangesloten op een klein oortje en vervolgens op een versterker-ontvanger die aan de kleding van de drager werd vastgeklit. De ontvanger was aangesloten op een batterijpakket, dat aan het been werd vastgemaakt.

Miniatuur

Tegen het begin van de jaren 1950 werden hoortoestellen 'geminiaturiseerd' om in de overhemdzak van een man te passen. Ik herinner me nog goed dat mijn oom er een droeg. Het bevatte miniatuur vacuümbuizen en het verbruikte snel dure batterijen. Mijn oom meldde dat hij vaak last had van het ruisende geluid van zijn kleding zoals versterkt door het hoortoestel. Dan glimlachte hij en merkte ook op dat het hoortoestel ook een goed excuus was om niet naar zijn vrouw te luisteren: 'Ik

weet het niet schat. Ik denk dat de batterij is leegekomen.'

In 1957 waren hoortoestellen klein genoeg om in brilmonturen te passen. Lee De Forest zelf, inmiddels 84 jaar oud en slechthorend, verscheen in 1957 in advertenties waarin hij het product goedkeurde en zei: 'Het overwint alle bezwaren die ik eerder had tegen het dragen van een hoortoestel.'

Natuurlijk gaat de miniaturisatie door. De digitale verwerking van de audio werd tegen het einde van de jaren 1980 mogelijk en de problemen van achtergrondgeluid werden verminderd. Tegenwoordig hebben mensen met gehoorverlies heel veel nieuwe opties om in het dagelijkse leven goed te kunnen functioneren. De toestellen zijn zo verkleind dat deze in de gehoorgang passen. Daardoor zijn de toestellen onzichtbaar hetgeen de draagbaarheid ervan vergroot.

Tekst: Janwillem Koten

Foto: collectie Janwillem Koten

Bouwdorp Duuk 2022: weer groot succes

Ook dit jaar is het bouwdorp Duuk weer een groot succes geweest. Het is een van de nog weinige resterende wijkactiviteiten die Dukenburg kent. Geen wonder, want Duuk heeft in veel Dukenburgse gezinnen een belangrijke plaats gekregen.

Voor gezinnen die het niet te breed hebben is het voor de kinderen soms het enige vakantie-uitje. De kosten zijn bewust laag gehouden en bedroegen 18 euro. Als er ondanks dit toch nog financiële problemen waren, kon met een subsidie van de Stichting Leergeld iets worden geregeld. Gelukkig waren er dit jaar bovendien vele sponsors uit de wijk; een teken dat velen Bouwdorp Duuk een warm hart toedragen. Duuk is niet alleen voor een groot aantal kinderen belangrijk. Aan dit wijkgebeuren doen ook veel vrijwilligers mee. Het was dus tevens een feest van ontmoeting, waardoor de sociale bindingen in ons stadsdeel werden versterkt en nieuwe contacten kans kregen. Kortom, de sociale samenhang binnen Dukenburg wordt daarmee buurtoverstijgend versterkt. Dit is in deze tijd van sociale versplintering uiteraard extreem belangrijk.

250 kinderen en bijna 100 vrijwilligers

Rond 250 kinderen van 4 tot en met 12 jaar waren voor Bouwdorp Duuk aangemeld. Daarnaast waren er een kleine 100 vrijwilligers betrokken om het feestgebeuren vorm en leiding te geven. Voor het bestuur is het iedere keer weer een hele toer om deze groep van vrijwilligers bij elkaar te krijgen en in goede harmonie te laten samenwerken. Met zo'n

Net voor de start

grote groep kinderen en de diversiteit van de speelmogelijkheden en activiteiten moet je wel alle neuzen dezelfde richting op krijgen. Dat vraagt veel overleg en veel tijd van de mensen van het bestuur van Stichting VAD (Vakantie Activiteiten Dukenburg), bestaande uit Theo Becks, Hans Veltmeijer, Sonja Becks, Anja de Greeff en Yvonne Nicolassen.

Naast de spelbegeleiding behoort bij het feest natuurlijk ook EHBO, want kinderen die druk

spelen kunnen zich bezeren. Een uitgebreid netwerk van luidsprekers zorgde voor de communicatie.

Zoals elk jaar begint het feest in de laatste week van de zomervakantie. Dit jaar van zaterdag 20 tot en met woensdag 24 augustus 13.00 uur. Daarna moest het terrein worden opgeruimd. Bij een laat bezoek woensdagavond bleek dat het geval te zijn. Een hele prestatie dus.

Vanaf het begin

Voor de officiële opening had zich al een hele rij kinderen en ouders opgesteld voor de poort. Na de openingsceremonie door de voorzitter stoven de kinderen de speelweide op, waar het bouwen direct kon beginnen. Werken maakt dorstig en hongerig en de kinderen kregen daarom elke dag snacks aangeboden. Overal zag je vrolijke kindergezichten.

Dukenburg kan trots zijn op dit gebeuren, maar ook dankbaar voor de inzet van het bestuur en de vele vrijwilligers. Bravo, bravo, bravo Dukenburg. Ook dit jaar heeft ons stadsdeel zich weer van zijn beste kant laten zien.

Op de volgende bladzijden vindt u foto's van Bouwdorp Duuk.

Tekst: Hans Veltmeijer, Anja de Greeff en Janwillem Koten. Foto's: Mike Wiering en Jacqueline van den Boom

Vrijwilligers

BOUWDORP DUUK

VERGETEN VERLEDEN

De eerste dagen van de oorlog

Natuurlijk is de Tweede Wereldoorlog geen *Vergeten verleden*. Wel zijn verschillende zaken ondergesneeuwd door andere, vaak verschrikkelijke gebeurtenissen die nooit vergeten mogen worden.

In de vroege ochtend van vrijdag 10 mei 1940 vielen de Duitsers Nederland binnen. Nijmegen werd ogenblikkelijk bezet. Wat veranderde er voor de inwoners? Dat is bijvoorbeeld te lezen in de kranten uit die dagen. De zeven bijgaande foto's tonen de voorpagina's van de *Provinciale Geldersche en Nijmeegsche Courant* van 10 tot en met 18 mei 1940. Delen van die voorpagina's worden hieronder geciteerd. De complete kranten zijn te downloaden van de sites van het Regionaal Archief Nijmegen (studiezaal.nijmegen.nl) en Delpher (www.delpher.nl). Het regionaal archief heeft ook de *Gelderlander* uit die dagen.

Vrijdag 10 mei 1940

Nadat Nijmegen hedenmorgen door de Duitse Weermacht bezet was, is de volgende verordening in de Nederlandsche en Duitse talen, door den Opperbevelhebber der Legergroep ondertekend, openbaar gemaakt.

VERORDENING

OVER DE INVOERING VAN HET DUITSCHE STRAFRECHT EN VAN DE STRAFRECHTELIJKE BEPALINGEN IN DE DOOR DE DUITSCHE TROEPEN BEZETTE GEBIEDEN VAN BELGIË, HOLLAND EN LUKSEMBURG.

Bij machtiging van den Opperbevelhebber van het Duitse Leger bepalen wij als volgt:

§ 1.

Inzoverre een handeling, die volgens het Duitse recht strafbaar is, aan het oordeel van krijgswaarden of bijzondere rechtbanken onderworpen wordt, geldt het Duitse strafrecht.

§ 2

Het reizen uit de door de Duitse troepen bezette gebieden van Nederland, België of Luxemburg kan slechts toegelaten worden door de plaatselijk-verantwoordelijke Orta- of Feldcommandanten.

Dieper ingrijpende landsrechtelijke beperkingen blijven geldig.

§ 3

Elk verkeer van onbevoegden met krijgs- of burgerlijke gevangenen, die zich in de macht en onder hoede van de Duitse weermacht of beambten bevinden wordt bestraft.

§ 4

Samenscholingen op straten of openbare pleinen, het beleggen, hou-

den van, of deelnemen aan openbare vergaderingen of optochten het verspreiden en drukken van vlugschriften zal bestraft worden. Uitzonderingen hierop kunnen door den plaatselijk verantwoordelijke bevelhebber toegelaten worden. Elke uiting van vijandelijkheid tegenover de bezettende macht zal bestraft worden.

§ 5

Wie het werk neerlegt, met de bedoeling hierdoor de belangen der Duitse bezetting te schaden, wie anderen dwingt het werk te staken of hen bij het werken tracht te hinderen, zal bestraft worden.

§ 6

Wie in dagbladen of tijdschriften berichten openbaar maakt, die voor het Duitse Rijk schadelijk kunnen zijn, of wier openbaarmaking door het Militair-Bestuur verboden is, wordt bestraft.

§ 7

Wie niet-Duitse radio-uitzendingen beluistert, hetzij in het openbaar hetzij gemeenschappelijk, of wie de mogelijkheid hiertoe schept, wordt bestraft.

Uitzondering hierop maken de niet-Duitse zenders, die door het Duitse Militair-Bestuur door openbare bekendmaking toegelaten zijn.

§ 8

Wie Duitshervijandige radio-berichten, of werkdanig Duitshervijandige berichten ook, verspreidt, wordt bestraft.

§ 9

Deze verordening treedt met hare afkondiging in kracht.

DE OPPERBEVELHEBBER
der
LEGERGROEP.

Bekendmaking voor het bezette gebied

Bij machtiging van den Opperbevelhebber van het Duitse Leger maak ik bekend:

1. De Duitse weermacht waarborgt de inwoners volledige veiligheid van persoon en eigendom. Wie zich rustig en vreedzaam gedraagt heeft niets te vrezen.

2. Gewelddaden en sabotage-akten worden met de zwaarste straffen bedreigd. Als sabotage wordt ook beschouwd: elke beschadiging of verduiking van oogstproducten, voorraden of aanplantingen, die voor het bezettende leger van belang zijn, evenals het afscheuren of beschadigen van plakbrieven of bekendmakingen. Onder bijzondere bescherming van de Duitse weermacht staan: gas-, water- en electriciteitswerken, spoorwegen en sluizen, evenals kunstwerken.

3. De inlevering van wapens en munitie is door bijzondere bekendmaking bevolen. Voor herinneringswapens, buiten gebruik, is deze verordening niet van kracht. Jachtgeweren

zijn onder opgave van naam, beroep en woonplaats van den eigenaar bij den burgemeester in te leveren, die voor de bewaring verantwoordelijk is.

4. Door het krijgsgerecht wordt gestraft:

a. Elke ondersteuning van niet-Duitse militairen in het bezette gebied.

b. Iedere hulp verleend aan burgers, welke het bezette gebied willen ontvluchten.

c. Elke inlichting, verschaft aan personen of instellingen buiten het bezette gebied, welke de Duitse weermacht of het Rijk zou kunnen schaden.

d. Elk verkeer met krijgsgevangenen.

e. Elke belediging van personen, welke tot de Duitse weermacht behooren, en van de Duitse weermacht als zoodanig.

f. Samenscholingen op de straat, het verspreiden van vlugschriften, het beleggen van openbare vergaderingen en optochten, welke niet voorafgaandelijk door de Duitse legerleiding toegelaten zijn, evenals elke andere Duitsch-vijandige betooging.

ZATERDAG 11 MEI 1940 — No. 111 HONDERD VEERTIGSTE JAARGANG EERSTE BLAD

PROVINCIALE GELDERSCHE EN NIJMEEGSCHE COURANT

HOOFDORGAAN VAN NIJMEGEN EN GELDERLAND

Uitgever N.V. Pers- en Nieuws-Correspondent C.A. Vraag 42-21 Bureau Van Broekhuizenstraat 46 Adresnummer: Per Jaar 12.00 - Per week 12.00 - Bestemmings 12.00 - Ciro No. 91743
 Telefoon Adres 27184 - Telefoon Redactie 27128 - Verspreidingskantoor, behalve op Zon- en Feestdagen Adresnummer: Van 1-5 regel 11.90, elke regel meer 10.30 - Voorbijgafte naar den handelaar

BERICHT
 Wegens het vervoer van een aantal gewapende mannen is de afzending van deze personen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

Luchtbeschermingsdienst
 De Luchtbeschermingsdienst is vanmiddag 11 Mei 1940, 11.30 uur, in de aanloop van de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

Openbare Bekendmaking
 De Plaatselijke Commandant van Nijmegen heeft de eer te verzoeken, dat alle mannelijke personen van 20 tot 35 jaar, die zich tot heden NIET hebben opgegeven in de Infanteriekazerne alhier, daartoe voor de LAATSTE maal gelegenheid hebben mogen, WOENSDAG 11 Mei 1940, des voormiddags 8 uur in het gemeentegebouw aan de RIDDERSTRAAT No. 4.

De huidige toestand
 De huidige toestand is dat de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

Politieaanregelingen
 De Politieaanregelingen zijn dat de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

De huidige toestand
 De huidige toestand is dat de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

Politieaanregelingen
 De Politieaanregelingen zijn dat de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

DONSDAG 14 MEI 1940 HONDERD VEERTIGSTE JAARGANG

PROVINCIALE GELDERSCHE EN NIJMEEGSCHE COURANT

HOOFDORGAAN VAN NIJMEGEN EN GELDERLAND

Uitgever N.V. Pers- en Nieuws-Correspondent C.A. Vraag 42-21 Bureau Van Broekhuizenstraat 46 Adresnummer: Per Jaar 12.00 - Per week 12.00 - Bestemmings 12.00 - Ciro No. 91743
 Telefoon Adres 27184 - Telefoon Redactie 27128 - Verspreidingskantoor, behalve op Zon- en Feestdagen Adresnummer: Van 1-5 regel 11.90, elke regel meer 10.30 - Voorbijgafte naar den handelaar

ERNSTIGE WAARSCHUWING
 Het is wederom gebleken, dat door de inwoners gevonden VUURWAPENS niet zijn ingeleverd.

Öffentliche Bekanntmachung
 Es ist festgestellt worden, dass neuerdings von der Bevölkerung gefundene Waffen NICHT ABGELIEFERT worden sind. Es wird nochmals darauf hingewiesen, dass jeder, der noch im Besitz von Waffen betroffen wird, mit dem Tode bestraft wird.

Bekendmaking
 bestemd voor bakkers en kruideniers
 Verbod. Met lageng van heden is VERBODEN de verkoop van:
 I. brood, broodjes, beschuit;
 II. de meelproducten voor de bereiding daarvan geschikt.

HOFFMANN,
 Hauptmann und Ortskommandant.

LAATSTE WAARSCHUWING
 De PLAATSSELIJKE COMMANDANT van NIJMEGEN maakt bekend, dat alle mannelijke personen van 20 tot 35 jaar, die zich tot heden NIET hebben opgegeven in de Infanteriekazerne alhier, daartoe voor de LAATSTE maal gelegenheid hebben mogen, WOENSDAG 11 Mei 1940, des voormiddags 8 uur in het gemeentegebouw aan de RIDDERSTRAAT No. 4.

WENTZEL,
 Hauptmann und Kommandant.

Openbare Bekendmaking
 De Plaatselijke Commandant van Nijmegen heeft de eer te verzoeken, dat alle mannelijke personen van 20 tot 35 jaar, die zich tot heden NIET hebben opgegeven in de Infanteriekazerne alhier, daartoe voor de LAATSTE maal gelegenheid hebben mogen, WOENSDAG 11 Mei 1940, des voormiddags 8 uur in het gemeentegebouw aan de RIDDERSTRAAT No. 4.

Dringende opwekking
 De Plaatselijke Commandant van Nijmegen heeft de eer te verzoeken, dat alle mannelijke personen van 20 tot 35 jaar, die zich tot heden NIET hebben opgegeven in de Infanteriekazerne alhier, daartoe voor de LAATSTE maal gelegenheid hebben mogen, WOENSDAG 11 Mei 1940, des voormiddags 8 uur in het gemeentegebouw aan de RIDDERSTRAAT No. 4.

ONDERWIJS
 De Plaatselijke Commandant van Nijmegen heeft de eer te verzoeken, dat alle mannelijke personen van 20 tot 35 jaar, die zich tot heden NIET hebben opgegeven in de Infanteriekazerne alhier, daartoe voor de LAATSTE maal gelegenheid hebben mogen, WOENSDAG 11 Mei 1940, des voormiddags 8 uur in het gemeentegebouw aan de RIDDERSTRAAT No. 4.

De huidige toestand
 De huidige toestand is dat de afzending van een aantal gewapende mannen naar de gevangenis van Nijmegen, op 11 Mei 1940, 11.30 uur.

g. Opruijing tot staking, het moedwillige nederleggen van den arbeid, werkstaking en het verhinderen van werkwillige elementen.

5. De staats- en gemeentebesturen, politie en scholen zijn verplicht op normale wijze verder te werken. Hiermede wordt de eigene bevolking gediend. De leiders dezer instellingen zijn voor loyale houding ten overstaan van de bezettende macht verantwoordelijk. De personen, aangesteld in openbaren dienst, zullen hunne wedde verder genieten.

6. Alle nijverheidsinstellingen, handelszaken en banken zijn in het belang der bevolking open te houden. De sluiting dezer, zonder geldige reden, wordt gestraft.

8. In het belang van een geordende en gelijkmatige bevoorrading der bevolking is het hamsteren van waren of van artikelen voor het dagelijksch gebruik (elke overmatige bevoorrading) streng verboden. Elke handeling, in strijd met deze, wordt als sabotage beschouwd en bestraft. Het voor de dagelijksche levensnoodwendigheden van de burgerbevolking noodige ver-

keer, bijzonder ook het marktverkeer, zal, in zoverre de militaire verhoudingen het toelaten, niet verhinderd worden. Voortbrengers en handelaars van levensnoodwendige artikelen zijn verplicht, hun bedrijf als voorheen uit te oefenen en hunne waren aan de verbruikers af te leveren en aan huis te brengen, voor zoover dit gebruikelijk is.

8. De verhooging van prijzen en vergoedingen van elken aard evenals van loonen over het peil, op den dag der bezetting vastgesteld, is verboden, in zoverre geen uitzonderingen uitdrukkelijk toegelaten zijn.

9. De wisselkoers wordt als volgt vastgesteld: Voor Rijsnederland: 1 Gulden = 1.50 Reichsmark. Voor België: 1 Belga = 0.50 Reichsmark. Voor Luxemburg: 1 Luxemburgsche Frank = 0.10 Reichsmark.

De toepassing van een andere wisselkoers wordt gestraft.

Duitsche evenals inheemsche geldwaarden moeten aangenomen worden.

10. De weermacht en de personen daartoe behoorende, zullen hunne

inkoop contant betalen. Dit geldt eveneens voor gebeurlijk door de burgerbevolking geleverde arbeid. Slechts bij bedragen, hooger dan 500 Reichsmark, of een daarmee gelijkstaand bedrag, zal de betaling door de Deutsche militaire overheden gebeuren, op vertoon van bescheiden, door de Deutsche weermacht afgeleverd!

DE OPPERBEVELHEBBER DER LEGERGROEP.

Zaterdag 11 mei 1940

Openbare Bekendmaking

I. Het plaatselijk militair kommando heeft het gezag over Nijmegen overgenomen en is gevestigd in het hoofdbureau van Politie. De Burgemeester en overige burgerlijke gezagsorganen zetten hunne taak voort op aanwijzingen van het plaatselijk kommando.

II. Verblijf buiten Nijmegen is aan de burgers verboden. Zij mogen hunne woning van 21 uur des avonds tot 5 uur des morgens niet verlaten.

III De officiele tijd wordt termond de DUITSCHE TIJD, zodat Amsterdamsche tijd 12 uur wordt 13.40 uur. Iedereen wordt verzocht dienover-

eenkomstig de uurwerken onmiddellijk 1 uur 40 minuten vooruit te zetten.

IV. Het bezit van wapens, munitie en uitzendapparaten is verboden. Deze moeten, zooals voor beide eerste reeds eerder ter openbare kennis werd gebracht, op het Hoofdbureau van Politie ingeleverd worden.

V. Het onderhouden van geheime berichten-diensten met den vijand, (telefoon, telegraaf, aethergolf, seinen) is verboden. Radiozend-materiaal en optische sein-instrumenten moeten eveneens op het Hoofdbureau van Politie ingeleverd worden. Het los laten van duiven, in het bijzonder postduiven is verboden. Houders van postduiven moeten daarvan aangifte doen op het militair kommando.

VI. Het verborgen houden van personen, die tot het vijandelijke leger behoren, of van dienstplichtigen, is verboden. Alle mannelijke ingezetenen van 20 tot 35 jaar moeten zich op Zondag 12 Mei 1940 des voormiddags om 9 uur (Duitsche tijd) aanmelden in de kazerne Groesbeekscheweg.

VII. Samenscholing van meer dan drie personen is verboden.

VRIJDAG 17 MEI 1940 — No. 115 HONDERD VEERTIGSTE JAARGANG

PROVINCIALE GELDERSCHE EN NIJMEEGSCHE COURANT

HOOFDORGAAN VAN NIJMEGEN EN GELDERLAND

Uitgever: N.V. 'De Geld' en Nijmegen Courant, C.A. Vrieging & Co. Bureau: Van Broekhuizen 46 Adres: Nijmegen, Postbus 21150. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150. Abonnementen: Per jaar 12.00, per week 1.20, per maand 12.00. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150. Abonnementen: Per jaar 12.00, per week 1.20, per maand 12.00. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150.

Openbare Bekendmaking

De verkeer over de Waal van Nijmegen naar Arnhem en Elst (met Lent, Oosterhout, Elden), Bommel (met Ressen, Haalderen) en met Valburg is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Nijmegen, 17 Mei 1940.

De Burgemeester, HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.

ZATERDAG 18 MEI 1940 — No. 116 HONDERD VEERTIGSTE JAARGANG EERSTE BLAD

PROVINCIALE GELDERSCHE EN NIJMEEGSCHE COURANT

HOOFDORGAAN VAN NIJMEGEN EN GELDERLAND

Uitgever: N.V. 'De Geld' en Nijmegen Courant, C.A. Vrieging & Co. Bureau: Van Broekhuizen 46 Adres: Nijmegen, Postbus 21150. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150. Abonnementen: Per jaar 12.00, per week 1.20, per maand 12.00. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150. Abonnementen: Per jaar 12.00, per week 1.20, per maand 12.00. Verkoop: Nijmegen, Postbus 21150.

Oproep aan de bevolking van Nederland.

Op 14 Mei heeft de vroegere Nederlandse regering zich naar Engeland begeven en is Nederland nu een land dat bezet is door de Duitsers. Het is de plicht van de bevolking van Nederland om zich te onttrekken aan de Duitsers en te blijven loyaal aan het Koninkrijk der Nederlanden.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Openbare Bekendmaking

De verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Vrijdag 17 mei 1940 Openbare Bekendmaking

Het verkeer over de Waal van Nijmegen naar Arnhem en Elst (met Lent, Oosterhout, Elden), Bommel (met Ressen, Haalderen) en met Valburg is zonder bewijs van 18 Mei af toegelaten.

Het verkeer van Nijmegen naar Beek, Ubbergen, Groesbeek, Malden, Heumen, Beuningen, Ewijk, Wijchen, Nederasselt, Overasselt, Balgoy, Weurt, Batenburg, Mook en Millingen en terug is zonder bewijs, van 18 Mei af toegelaten.

Het fotograferen is tot nader order verboden. Nijmegen, 17 Mei 1940.

HOFFMANN, Hauptmann und Ortskommandant.
De Burgemeester, STEINWEG.

De Burgemeester van Nijmegen maakt bekend, dat er is ingesteld een luchtbeschermingsdienst, die zal waken tegen overtredingen van de

voorschriften betreffende de verduistering.

INLICHTINGEN OVER GESNEUVELDEN

Het A.N.P. meldt: Het Nederlandse Roode Kruis deelt mede, dat per telefoon geen inlichtingen omtrent gesneuvelden of dooden kunnen worden gegeven. Zij, die inlichtingen wenschen, dienen zich persoonlijk bij het Roode Kruis, Zwarteweg 75, Den Haag, te vervoegen.

Zaterdag 18 mei 1940

Oproep aan de bevolking van Nederland.

Op 14 Mei heeft de vroegere Nederlandsche regering zich naar Engeland begeven en het Nederlandsche volk aan zijn eigen lot overgelaten. Onder den invloed der Duitsche wapens en beseffend, dat een verdere tegenstand volkomen hopeloos zou zijn, heeft de opperbevelhebber der Nederlandsche troepen te land en ter zee nog den zelfden dag besloten, aan de geheele Nederlandsche weermacht het bevel te geven, den strijd te staken

en de wapens neer te leggen.

Met dit voor een soldaat zwaar besluit heeft de opperbevelhebber der Nederlandsche troepen een hooge mate van inzicht in den werkelijken militairen toestand bewezen. Hij heeft ten volle beseft, dat ieder uur der voortzetting van dezen onzinnigen strijd voor zijne troepen en zijn bevolking slechts ontzettende bloedoffers zou brengen en in dit geval steden en dorpen aan totale vernieling prijsgegeven waven. Toch zou dit aan het feit van een Duitsche overwinning niet het minste hebben veranderd.

Toen de vroegere Nederlandsche regering door haar conspiraties met Engeland en Frankrijk den strijd tegen Duitschland teweeggebracht heeft en zoodoende tegen een weermacht, wier kracht door de voorafgaande gebeurtenissen bewezen was, heeft zij van begin af onverantwoordelijk gehandeld. Had de vroegere regering niet geluisterd naar Engelsche raadgevingen, maar een werkelijke neutraliteit bewaard, dan zouden alle nu gebrachte offers van goed en bloed onnoodig geweest zijn.

Nu de wapens neergelegd zijn, is de Nederlandsche bevolking in staat, haar vreedzamen arbeid te hervatten, ieder wordt verzocht, na deze verschrikkelijke dagen, tot zijn gewoon werk terug te keeren.

Maar een ieder trede ook op tegen zulke gewetenlooze elementen, die voortdurend door passieven weerstand of door actieve daden onrust stichten, en daardoor den voortgang van het burgerlijk leven, de openbare rust en orde willen storen.

Volgens het bevel van den Führer zal de Duitsche weermacht haar best doen, om aan ieder het lot der bezetting te vergemakkelijken. Zij zal leven en eigendom der bevolking tegen alle vijandelijke aanvallen beschermen en de vredelievende elementen zoo ver mogelijk steunen. Daartegenover zal de Duitsche weermacht ieder vernietigen, die rust en vrede stoort.

17. 5. 1940
DE MILITAIRE BEVELHEBBER IN DE NEDERLANDEN.
Samenstelling: René van Berlo

Joodse oorlogsslachtoffers

Mozes Lezer, Jeannette Lezer-Manassen en hun zoon Menno

Vorig jaar mei verscheen het boek *Voor Joden verboden. Hoe de Joodse gemeenschap uit Nijmegen verdween 1940-1945* van de hand van stadgenoot Frank Eliëns. In *de Dukenburger* nemen we enkele van de geschreven portretten uit zijn boek op, besteden wij aandacht aan een aantal levensgeschiedenissen van Joodse Nijmegenaren en Joden die in Nijmegen ondergedoken waren of wilden onderduiken en het slachtoffer werden van het nazibewind.

Op 28 februari 1943 stonden Moses Lezer (Assen 1905) en zijn vriend Nathan de Vries (Haarlem 1904) op een paaltje naar een voetbalwedstrijd van Quick aan de Hazenkampseweg te kijken. Ze wisten dat het hen als Jood verboden was op het sportcomplex te komen. Vandaar dat ze buiten het terrein een goed plaatsje gevonden hadden. Dit was gezien door iemand die aan de Vossenlaan woonde en daarover Verstappen van de Politieke Dienst tippte.

Samen met Wiebe en De Ruiters ging Verstappen op 2 maart op pad om Lezer en De Vries (beide werkzaam voor de afdeling Nijmegen van de Joodse Raad) te arresteren. De Vries troffen ze niet thuis aan. Een van de burens had gezegd dat hij bij de Joodse Raad werkte. Hij werd daar gearresteerd. Na het afleggen van de 'bekentenis' door De Vries werd Moses Lezer met vrouw en kind gearresteerd.

Lezer en De Vries, wiens vrouw in verwachting was, werden met hun gezin naar de Sicherheitsdienst in Arnhem overgebracht en na enige dagen hechtenis overgebracht naar Amsterdam onder de nadrukkelijke voorwaarde niet meer naar Nijmegen terug te keren. Deze 'voorkeursbehandeling' had zonder twijfel te maken met het feit dat beide gezinshoofden werkzaam waren bij de Joodse Raad.

Afloop

Lezers zoon Menno (Voorburg 1940) overleefde de oorlog. Hij werd eerst door de familie Heinsius in Oosterbeek opgevangen en later opgenomen in het gezin van zijn oom, J. Zeldenrust, in Rijswijk.

Moses werd op 2 januari 1944 in Auschwitz vermoord, zijn vrouw op 27 augustus 1943.

LEZER, Mozes Heiman
7/85797
N 52/039407
25.9.06
24.7.43 Nk, B 60
Assen
Nederl.
Telefonist afg. dienst en admin. afd. Soc. Zorg voor Ned.
1.7.42 JA. plaatsl. Afd. Bijz. en Adminstr. en plv. leider
afd. Hulp aan vertrokken: 6.9.42. Leg. A 779 en A 019
Gesperst wegens: functie
Vroegere werking: 12j lang in- en verkoper confectie
mag. (textielbranche) uitgebreide kennis van kleedingst. 5j, chef exp.
Diplomas: exportalschertijen, Midd. lib. handelssch.
steno-typen, boekhouden (merc. of L.I. T.B.H.) B.H.B.O.
Indruk: flinke administr. kracht, vlug van begrip en gewillig. Goed organisator.
Gezondheidstoestand: goed (volkomen gezond)
algem. opmerkingen:
30.3.43 Hulp a. Vertr. Oude Schans

Systeemkaart Joodse Raad. Op de kaart staat onder meer geschreven dat Moses vlug van begrip was en goed kon organiseren. In rood staat de datum van transport geschreven: 24 augustus 1943

Op eigen verzoek werd de heer J.W. Bunge aangesteld als bewindvoerder. Volgens verklaringen van getuigen, zo staat in de verantwoording van de bewindvoerder van 13 oktober 1945, waren bezittingen van de familie in bewaring gegeven bij de heer J. de Visser aan de Timorstraat 20. Bunge bracht Visser een bezoek en vroeg hem of en zo ja welke eigendommen hij van de familie Lezer in bezit had. Deze ontkende aanvankelijk, maar gaf na enige druk van Bunge toe 'eenige kleinigheden' in bewaring te hebben genomen: een zilveren sigarettenkoker, twee zilveren servetringen, een zilveren ketting, een zilveren damesarmband en een gouden zegelring.

Van de heren H. Roosendaal en F. Kwakernaat ontving hij een zilveren manicure, een bontmantel, twee onderjurken en twee schilderijen van weinig waarde. De gezamenlijke waarde van de goederen werd getaxeerd op 200 gulden. De bontmantel en de onderjurken werden voor een bedrag van 100 gulden afgestaan aan een zus van mevrouw Manassen te Tiel die alles door de oorlog verloren had.

Onderzoek gestaakt

De bewindvoerder was ontevreden over het resultaat van zijn inspanningen om de bezittingen van de familie Lezer weer in bezit te krijgen. Hij had zijn onderzoek 'tot mijn leedwezen moeten staken, omdat wettelijk niets overtuigends kan worden bewezen en omdat de familieleden van den Heer Lezer en andere getuigen, die alleszins betrouwbaar zijn, niet in staat zijn hun verklaringen met voldoende bewijzen te staven. Deze zaak is mij zeer aan het hart gegaan en ben er dagen mede bezig ge-

weest en heb besprekingen gevoerd en geleid met en tusschen den verdachte en de getuigen, waar het warm is toegegaan.'

Voor de door de Nijmeegse politie geconfisqueerde meubels werd een schadeclaim ingediend van 5500 gulden.

De in beslag genomen bezittingen werden door Bunge overgedragen aan de heer Zeldenrust ten behoeve van het zontje van het echtpaar Lezer. Bunge gaf in een brief van 4 augustus 1948 aan het Nederlandse Beheersinstituut aan dat hij afzag van zijn beloning als bewindvoerder 'daar ik het bewind enkel op mij heb genomen om te trachten een individu die een gedeelte der bezittingen heeft gestolen te ontmaskeren, hetgeen mij behoudens op enige kleinigheden na niet gelukt is.'

De heer Zeldenrust ontving een brief van het Nederlandse Beheersinstituut (28 juli 1950) waarin gedreigd werd over te gaan tot een gerechtelijke invordering van de kosten die het instituut voor hem gemaakt had en nog niet waren voldaan. Zeldenrust schreef op 20 augustus het Nederlandse Beheersinstituut een brief waarin hij in herinnering bracht dat de bewindvoering vrijwel niets had opgeleverd en hij voor zijn neefje zorgt nu diens ouders omgekomen zijn 'en het is mij onbegrijpelijk, dat de staat het laatste penninkje van een wees eist, in plaats van zo'n kind door de oorlog ouderloos geworden tot en met te steunen.' Hij betaalde de achterstallige kosten van de bewindvoering.

Tekst: Frank Eliëns

Systeemkaart: collectie Nationaal Archief

Dukenburg in stukjes

DAKENPROJECT AF

Afsluitingsbijeenkomst voor bewoners. Woningcorporatie Talis meldde voor de zomer dat men ter afsluiting van het dakenproject in Meijhorst nog een bewonersbijeenkomst wilde houden. Deze bijeenkomst kwam er op woensdag 24 augustus.

Een groep bewoners verzamelde zich samen met de projectmensen naast de modelwoning in de 51^e straat Meijhorst voor een lekker hapje en drankje. Bestuurder Margje Lubbers sprak de aanwezigen toe en had daarna ruim tijd om persoonlijk in gesprek te gaan.

Contact met bewoners liep bij de start niet perfect door corona. Zo moest de startbijeenkomst bij de modelwoning afgelast worden. Bewoners moesten het met brieven doen. Dat gaf wat plooiën, maar die zijn naarmate de werkzaamheden vorderden door de mensen van Talis in goede gesprekken rechtgetrokken. Ook de sfeer op deze zonnige woensdagmiddag was goed. En helaas voor diegenen die niet konden komen, ze misten ook de heerlijke broodjes.

Nog niet helemaal klaar

Voor twee huizen zijn de werkzaamheden vertraagd omdat vogels daar hun eigen onderkomen hadden gemaakt. Deze twee woningen in de 53^e straat komen deze herfst aan de beurt net als het schilderwerk in dit laatste woonblok. De modelwoning komt weer vrij en de in de tuin daarvan aangelegde bouwplaats aan de 51^e straat wordt ontmanteld.

Tekst en foto: Peter Saras

DIGI-DINSDAG IN BIBLIOTHEEK ZWANENVELD

In Bibliotheek Zwanenveld kun je elke dinsdag je digitale vaardigheden uitbreiden. Weet je nog helemaal niets van de computer of kun je er al een beetje mee overweg? Voor iedereen is er een geschikte gratis cursus.

Op dinsdag tussen 13.00 en 15.00 uur is er in Bibliotheek Zwanenveld een *Klik & Tik*-cursus voor beginners. Als je voor het eerst achter het toetsenbord van een computer kruipt, is dat best spannend. Tijdens deze cursus helpen geduldige begeleiders je rustig op weg. Stapje voor stapje leer je iedere les een beetje meer. Na tien lessen weet je hoe het toetsenbord werkt, je kunt een e-mail versturen en informatie zoeken op internet. Een begeleider van de *Klik & Tik*-cursus vertelt: 'De meeste deelnemers beginnen met veel twijfels aan de cursus. Maar al snel komen ze erachter dat ook zij met de computer overweg kunnen. Bovendien vinden ze het prettig om andere mensen te ontmoeten en elkaars ervaringen te delen.'

Werken met de digitale overheid

Wil je een DigiD aanvragen en leren gebruiken? Toeslagen aanvragen of online een afspraak bij de gemeente maken? Volg dan de cursus *Werken met de Digitale Overheid*. Stap voor stap leer je hoe websites van de

overheid werken en hoe je online dingen kunt regelen. In Bibliotheek Zwanenveld vindt de cursus op dinsdag tussen 10.00 en 12.00 uur plaats.

Welkom Online

De cursus *Welkom Online* is bedoeld om ouderen wegwijs te maken in de digitale wereld. Dit lesprogramma van het Nationaal Ouderenfonds vindt dit seizoen voor het eerst plaats in Bibliotheek Zwanenveld. Jacqueline (73) volgde de cursus in Bibliotheek De Mariënborg: 'Ik wilde vooral praktisch aan de slag op internet. Dit kwam in de cursus volop aan bod! Ik weet nu bijvoorbeeld wat een 'tijdlijn' op Facebook is. En hoe ik een nieuw tabblad moet openen in de browser.' *Welkom Online* bestaat uit een introductieles en vier aansluitende lessen met elk een ander thema: het dagelijks leven, het actieve leven, het sociale leven en het gezonde leven.

Interesse?

De cursussen zijn gratis. Je kunt je online (laten) aanmelden via www.obgz.nl/digitaalvaardig. Of bij de balie in de bibliotheek waar je de cursus wilt volgen. De cursus start bij voldoende aanmeldingen.

Tekst: Susan Bink, bibliotheek

Foto: Marcel Krijgsman

Voortgang renovatie maisonnettes

De werkzaamheden zijn na de vakantieperiode weer opgepakt. Het maisonnetteblok aan de 43^e straat Lankforst is voorzien van nieuwe kozijnen en begin september was men hier met de gevelafwerking begonnen.

In de 45^e straat, waar de werkzaamheden gestart zijn, is men met de laatste afwerking bezig. Hier vallen de nieuwe balkonhekken op en is duidelijk te zien dat de trappenhuizen een open karakter krijgen. De hele voorgevel van de links en rechts van het gebouw aanwezige opgang is nu van glas voorzien. (Zie foto)

De gevelwerkzaamheden aan het maisonnetteblok aan de 44^e straat startten half september. In de 14^e straat zijn voornamelijk alleen maar sloop- en breekwerkzaamheden. Deze maisonnettes krijgen een luxere indeling. In de herfst gaat het woonblok aan de 46^e straat gesloopt worden. Hier komt aan de rand van het Uilenbosje een nieuw appartementsgebouw.

Wordt vervolgd.

Tekst en foto: Peter Saras

De tijdelijke reparaties van de Meijhorst-maisonnettes volgen elkaar steeds sneller op

Na de presentatie van de plannen in mei die woningcorporatie Talis heeft met de maisonnettes in Meijhorst is het even stil geweest.

Half augustus kwam er wel een nieuwsbrief in de brievenbus. Hierin was te lezen dat de bewoners eind september verder geïnformeerd zullen worden.

Verder inventariseren

De komende tijd worden wel de ramen ingemeten door de leverancier en moet het nog aanwezige asbest in kaart gebracht worden. Daarna moeten de vergunningen aangevraagd worden voor het slopen van de slechte kozijn delen en het verwijderen van het asbest vermeldt de nieuwsbrief. Uit het onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten kwam naar voren dat bij vier woonblokken vleermuisactiviteiten waren. Hiervoor zijn in de omgeving vervangende nestkasten opgehangen. Aan-nemer Quadrant is gestart met de werkzaamheden voor een modelwoning in de 23^e straat. Als de modelwoning gereed is krij-

gen bewoners de mogelijkheid de woning te bezoeken. Men kan dan bekijken hoe de werkzaamheden/aanpassingen eruit komen te zien.

Meepraten

Er zijn twee bewonerscommissies opgericht. Een voor leefbaarheid en een voor het onderhoudsproject. Bewoners kunnen zich hiervoor nog steeds aanmelden. Voor de vele vragen over een andere (nieuwe) verwarmingsketel geeft de nieuwsbrief geen uitkomst.

Elke woensdagmiddag is er spreekuur in het Talis-kantoor onder flat Schuilenburch, Meijhorst 14-00 van 16 tot 17 uur. Later vindt dit spreekuur in het kantoor onder een van de maisonnette-blokken, Meijhorst 22-18, plaats.

Voor vragen kan men ook wijkbeheerder Sam Bogers en/of wijkadviseur Jannelle Blankestijn bereiken via mail: welkom@talis.nl of telefoon (024) 352 39 11.

Tekst en foto: Peter Saras

FLEURIGE MAISONNETTES IN MALVERT

Leerlingen van de Nutsschool bekijken de kunstwerken die gehangen zijn aan de maisonnette in Malvert 85° straat

Kunstenaars Krista Burger en Kenneth Letsoin hebben samen met de leerlingen van de Nutsschool aan een kunstproject gewerkt.

Het is een groot tekenavontuur geworden gemaakt door heel veel kinderen en buurtbewoners in de wijken. Dit levensgrote kunstwerk is komen hangen in de 83° en 85° straat Malvert aan twee woonblokken. Een wijk-participatie-kunstproject van *The Big Draw*, de Nutsschool in Lankforst en woningcorporatie Woonwaarts. Op maandag 5 september zijn de kinderen gestart. Het schoolplein was een groot atelier. Vier dagen is er gewerkt om uiteindelijk de doeken op de maisonnettes in Malvert te presenteren.

‘Wat genieten wij samen van het schilderen op de doeken voor het flatproject! Een kleur kiezen, vlakken te schilderen en daarna er overheen met een andere kleur en vorm!’, vertelt Ricky van der Horst, directeur van de Nutsschool in een mail naar de redactie.

Vrijdagmiddag 9 september was het zover. Tussen 12.30 en 13.45 uur gingen alle groepen een kijkje nemen naar de opgehangen doeken. Er volgde herkenning: ‘Kijk daar, daar... die is van ons’, terwijl er hevig aan de arm van een ‘collega kunstenaar’ werd getrokken. In het wijkkantoortje van Woonwaarts werden de kinderen getraakteerd op limonade en koekjes.

De kunstwerken zijn aan het begin van de dag opgehangen, vrijdag 9 september 2022

Tekst: Peter Saras. Foto's: Peter Saras en Jacqueline van den Boom

Van links naar rechts: Anne-Marie Bökke-rink (leerkracht handvaardigheid) en de kunstenaars Kenneth Letsoin en Krista Burger

MEIJHORST

Kwiek-beweegroute

Meijhorst krijgt de zesde *Kwiek-beweegroute* van Nijmegen. Deze routes worden aangelegd door de gemeente Nijmegen samen met organisaties uit de wijken.

Voor Meijhorst zijn dat stichting Vincentius Nijmegen, FyFit Fysiotherapie Nijmegen, woonzorgcentrum de Horizon, de Ontmoetingskerk en gemeente Nijmegen.

Gericht op senioren

De route is voornamelijk gericht op senioren, en krijgt op twee plekken een uitleg/startbord. Deze borden komen bij Vincentius Nijmegen (Meijhorst 14-00) en Wijkcentrum Dukenburg (Meijhorst 70-39). Dit zijn ook de plekken waar men voor een kop thee of koffie terecht kan. Er zijn al vijf andere *Kwiek-beweegroutes* in Nijmegen. Kijk op www.nijmegen.nl/beweegroutes.

Oefeningen

Langs het 'parcours' kan men zestien verschillende oefeningen doen. De beweegroutes worden goed gebruikt door onder andere groepen die wekelijks met elkaar afspreken en als afsluiting met elkaar een kopje koffie drinken. Dit najaar wordt de route in Meijhorst aangelegd. We gaan het in *de Dukenburger* volgen.

Tekst: Peter Saras. Foto: Pim de Ruijter

NIEUWS UIT DE ONTMOETINGSKERK

Luisterbankje

U bent welkom in de Ontmoetingskerk voor een praatje, een kaarsje of even rust. Er is altijd iemand om naar uw verhaal te luisteren. Maandag, dinsdag en donderdag van 10.00 tot 11.30 uur (met uitzondering van de herfstvakantie; dan alleen dinsdagochtend).

Klaasmarkt

De jaarlijkse Klaasmarkt in de Ontmoetingskerk wordt gehouden op vrijdag 11 november. Om klokslag 9.00 uur zal de kerkklok het begin van de markt inluiden. Mooie, niet beschadigde spullen ontvangen we graag op zaterdag 1 oktober tussen 10.00 en 12.00 uur. Deze kunnen worden afgegeven bij de kerk, Meijhorst 70-33. Heeft u geen vervoer voor uw spullen? Wij komen de goederen ook bij u thuis ophalen. U kunt daarvoor bellen naar 06 21 48 71 10. We maken dan een afspraak. Voor grote meubels is helaas geen plaats in onze opslagruimte. Voor de komende maanden zijn we nog op zoek naar een tijdelijke opslagruimte. Heeft u een tijdelijke ruimte voor ons ter beschikking (tot aan de markt in november), dan zouden we daar erg blij mee zijn. U kunt daarvoor contact opnemen met het eerder genoemde telefoonnummer.

Ruimte voor rouw

Ruimte voor rouw is een groep die bedoeld is voor ieder die een dierbare verloren is aan de dood. Het is een vaste groep van maximaal acht deelnemers. We komen om de week samen op woensdag en hebben zes bijeenkomsten met elkaar. Deze groep is voor iedereen en wordt geleid door pastores Joska van der Meer en Marije Klijnsma, verbonden aan de parochie de Heilige Drie-eenheid en de Protestantse Gemeente

Nijmegen. Data: 5 oktober, 19 oktober, 2 november, 16 november, 30 november en 16 december 2022, tijd: 10.00 tot 11.30 uur. Kosten: 10 euro voor het gehele traject. Joska.vandermeer@ontmoetingskerk.net. Marije.klijnsma@pkn-nijmegen.nl.

Ontmoetingsplek verlies en rouw

Open inloop: er is iemand die luistert naar jouw/uw verhaal. In gesprek met lotgenoten, creatieve expressie of gewoon samen een kopje koffie drinken. In de Ontmoetingskerk van 10.00 tot 11.30 uur op 11 oktober, 1 november, 13 december. Voor inloop op andere dagen zie www.huisvancompassie-nijmegen.nl en www.wijkfabriek.nl.

Rouwinloop jongeren

Als jongeren een ouder, broer of zus, een vriend of vriendin verliezen is er een groot verdriet. Wil je andere jongeren ontmoeten die dit ook meemaken, samen in gesprek gaan en door overige werkvormen met je verdriet en verlies bezig zijn, kom dan naar de Rouwinloop voor jongeren op woensdag 12 oktober van 19.30 tot 21.00 uur in de Ontmoetingskerk voor jongeren tussen de 15 en 25 jaar. Begeleiding: Joska van der Meer en Sonja van Kampen. Kun je die dag niet maar heb je wel belangstelling, laat het ons weten: joska.vandermeer@ontmoetingskerk.net.

Najaarsprogramma

Na ons succesvolle zomerprogramma *Vrij zijn* met expressie, muziek, lezingen en films starten we op zondag 16 oktober om 16.00 uur met ons nieuwe najaarsprogramma. Voor meer info zie onze website: www.ontmoetingskerk.net.

Tekst: Ontmoetingskerk. Foto: Peter Saras

GILBERT DE BRUIJN: STADSPARK STADDIJK

Het is altijd weer schrikken als de wekker om 05.15 uur afgaat, maar een heldere nacht in de zomer betekent vaak dauw op de beestjes en ook deze ochtend was het raak. Deze libel was al aan het opdrogen en bij aanraking kon deze al wegvliegen, maar voorzichtig er naartoe kruipend kon ik deze foto maken.

Na een serie foto's geniet ik ook van alle geluiden die er in de vroege ochtend gemaakt worden. Dus als je hoort dat er mist en dauw verwacht worden ga er dan eens erg vroeg uit en geniet.

Tekst en foto: Gilbert de Bruijn

WOONWAARTS

Nieuw gezicht in Dukenburg

Kemal Çelik is de nieuwe man voor Woningcorporatie Woonwaarts in Dukenburg. Hij volgt Lana Navest op die vier jaar sociaal wijkbeheerder is geweest voor de woningcorporatie.

Lana heeft per 1 augustus een nieuwe functie aangenomen bij het SSH&. Kemal en Lana werkten de laatste maanden voor Woonwaarts samen in de Dukenburgse wijken Tolhuis, Zwanenveld, Lankforst, Malvert en Aldenhof.

We troffen Kemal in de huiskamer van de Hofpoort in Tolhuis, waar hij vertelde over zijn werk als wijkbeheerder voor Woonwaarts. Mooi is te zien hoe snel de goedlachse Kemal contact legt met de bewoners. Voordat hij bij Woonwaarts aan de gang ging, werkte Kemal als boa bij de gemeente Nijmegen. 27 jaar was hij bij bureau Toezicht in dienst. Zijn werkgebied was onder andere tien jaar in Lindenholt en vanaf 2012 in Neerbosch-Oost. Heel veel ervaring dus in en met menselijk contact. Net als bij bureau Toezicht wil hij ook nu graag samenwerken met actieve bewoners en dat komt zeker goed.

Kemal is bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 8.30 tot 17.30 uur. Telefoon (024) 382 01 00. Mail: kemal.celik@woonwaarts.nl.

Tekst en foto: Peter Saras

START ZONNEPARK BIJSTERHUIZEN

Wie over de A73 vanaf Beuningen naar Nijmegen-Dukenburg rijdt kan rechts van de snelweg de aanleg van het geraamte van het nieuwe zonnepark Bijsterhuizen al zien.

Energiemaatschappij ENGIE plaatst hier 90.000 zonnepanelen. Het ongeveer 47 hectare grote terrein tussen de Broekstraat en de A73 ligt geheel op Nijmeegs grondgebied. De zonnepanelen komen op een stellage. De grond eronder kan gebruikt worden voor de teelt van gewassen. Door

het gebied lopen hoofdaardgasleidingen waarboven geen zonnepanelen komen. Hier zullen de onderhoudspaden aangelegd worden. Op het terrein zullen ongeveer 21 transformatorunits geplaatst worden die de procesbeheersing en de aansluiting van de panelen op het elektriciteitsnetwerk verzorgen. De opgewekte energie, 45 megawatt, zal voldoende zijn om 13.000 tot 15.000 huishoudens van elektriciteit te voorzien.

Tekst en foto: Peter Saras

STADDIJKLOOP OP ZONDAG 2 OKTOBER

Hardlopend de krachten meten dwars door de prachtige natuur van Stadspark Staddijk in Dukenburg, Nijmegen. Dat kan zondag 2 oktober weer. Dan liggen de verharde en onverharde paden te midden van waterplassen, grasweides voor schapen en kolossale bomen weer klaar om deelnemers te ontvangen.

Kilometervreters die zich willen uitputten met een recordtijd en/of de benen willen testen in aanloop naar de Zevenheuvelenloop? Ze zijn van harte welkom. Maar ook de zondaglopers die 'alleen' voor hun ontspanning deze wedstrijd opzoeken, worden met open armen ontvangen. Naast de uitdagende omgeving staat de Staddijkloop bekend om zijn immer gezellige sfeer.

Al meer dan dertig jaar organiseert de Nijmeegse Roadrunnersclub MIEP het lopers-treffen. De Roadrunners zijn met hun tijd meegegaan, ook tijdens deze editie wordt gebruik gemaakt van elektronische tijd-waarneming. De 10-kilometerlopers starten om 10.30 uur en de 5-kilometerlopers om 10.40 uur. Er zijn voor de nummers 1, 2 en 3 van elke categorie bij de 5 en 10 kilometer prijzen te winnen. Tevens wordt er voor de vijfde keer een jeugdloop, met een parcours

van ongeveer 1 kilometer, georganiseerd. Aanmelden hiervoor kan alleen via voorinschrijving. Deze loop start om 10.00 uur. Voor elk kind wacht er bij de finish een beloning. Locatie: de start en finish zijn bij trainingscen-trum Michi, Staddijk 41 (per auto bereikbaar via de zuidkant, per tweewieler vanaf noord en zuid). Hier is omkleedruimte aanwezig. Tevens is er parkeergelegenheid langs de Staddijk en zijn er voldoende fietsenstallingen.

Let op! Bij Michi kunnen consumpties alleen met een pinpas betaald worden.

Inschrijfkosten deelname bij inschrijving: kidsrun 2 euro, 5 kilometer 6 euro, 10 kilometer 7 euro.

Inschrijven kan tot 1 oktober 18.00 uur via de website www.mieproadridders.nl.

Tekst: MIEP Roadrunners

Foto: Helmut Brockmeyer

'DE HELE LAANSTRUCTUUR IS KAPOT'

Dit was de reactie van een wandelaar toen hij de redacteur een foto zag maken van de boomloze 60° straat in Weezenhof.

De eerste klap kwam daar 18 februari met de storm die toen Dukenburg maar vooral Weezenhof trof. En in de 60° straat hield het

daarmee niet op, de straat is nu nog kaler. Verder fietsend bleken ook in de 70° straat alleen maar boomstronken in de berm te staan.

Nog 30 gekapt

Eind juni werden in deze straten namelijk nog dertig bomen gekapt. Bij controle constateerde men dat deze bomen een iepziekte hadden. Om verdere verspreiding te voorkomen werden ze snel gekapt. In Nijmegen gaan normaal maar enkele iepen dood aan iepziekte. In het najaar worden er nieuwe bomen geplant. Weer iepen maar dan wel van een soort dat beter tegen de iepziekte kan. In de bocht en bij de school-dependance staat al nieuwe aanplant ter vervanging van de met de februaristorm omgewaaide bomen (zie foto). Op de voorgrond zijn de boomstronken zichtbaar.

Tekst en foto: Peter Saras

AANBRENGEN MUURSCHILDINGEN GESTART

Nadat in week 35 de schoonmaak en het aanbrengen van een verfonderlaag zijn afgerond is maandag 5 september daadwerkelijk begonnen met het aanbrengen van de muurschilderingen in de Dukenburgse tunnels.

Zwanenveld en Lankforst

Er is gestart in de tunnel tussen Zwanenveld en Lankforst. Ondanks dat er met een hele groep medewerkers onder supervisie van Johan Moorman wordt gewerkt zullen de werkzaamheden in deze eerste tunnel toch zo'n drie weken vergen.

Als dit nummer van de Dukenburger wordt verspreid, zou dus deze eerste tunnel gereed moeten zijn.

Weezenhof en Malvert

Maandag 26 september wordt er dan volgens schema een start gemaakt met de muurschilderingen in de tunnel tussen Weezenhof en Malvert. Dit zou dan afgerond moeten zijn tegen 15 oktober.

U kunt het aanbrengen van de schilderingen volgen vanaf het trottoir tegenover de tunnelwand waaraan op dat moment wordt gewerkt.

Feestelijke opening

Op zaterdagmiddag 29 oktober omstreeks 15.00 uur zal er een feestelijke opening plaatsvinden. Dan zullen ook de podcasts, waarin verdere uitleg en achtergrondverhalen worden gegeven van de aangebrachte schilderingen, gereed zijn en in gebruik worden genomen.

De podcasts zullen te zijner tijd bereikbaar zijn middels een aangebrachte QR-code op de tunnelwanden. Deze QR-code wordt ook opgenomen in de volgende Dukenburger.

De foto's zijn gemaakt op 7 september, kort na het begin van het schilderwerk.

Tekst: Werkgroep Kunst in de Tunnels in Dukenburg / Harm Jan van der Veen
Foto's: Jacqueline van den Boom

Still uit Nijmegen-promotiefilm van Willy Mullens van Haghe Film, 1920-1921

Nijmegen Blijft in Beeld

De Stichting Nijmegen Blijft in Beeld komt vrijdagmiddag 21 oktober 2022 naar Dukenburg om u te laten genieten van het verleden. De bewegende beelden uit de collectie zorgen ervoor dat u Nijmegen en omstreken kunt herbeleven of misschien wel laten zien hoe mooi het hier vroeger was.

De film- en videocollectie van de Stichting Nijmegen Blijft in Beeld telt op dit moment 1500 films en 500 videobanden, waarvan de oudste film uit 1912 stamt. Veel materiaal gaat over de stad maar ook bedrijfsfilms, familieopnames en mooie documentaires zitten in de collectie. De 35 jaar geleden opgerichte Stichting Nijmegen Blijft in Beeld verzamelt, bewerkt en vertoont bewegende beelden van Nijmegen en omgeving. Dit heeft geleid tot één van de grootste collecties van een stad en zijn omgeving. SNBiB is een welkome gast bij StAAD. Bij de voorstelling aanwezige vrijwilligers van SNBiB kunnen u meer informatie geven over de activiteiten van de stichting. Bij hen kunt u ook terecht als u zelf oude films, video's of dvd's heeft waarvan u denkt dat die interessant zijn voor de collectie. En natuurlijk kunt u zich dan ook opgeven als donateur. *Om veiligheidsredenen mogen er niet meer dan 170 bezoekers worden toegelaten.* De presentatie wordt verzorgd door Marcel Claassen. De bijeenkomst vindt plaats in Wijkcentrum Dukenburg in Meijhorst en duurt van 14 tot 16 uur. De toegang is gratis. Wij hopen u vrijdag 21 oktober te kunnen begroeten en er een feest der herkenning van te maken.

Tekst: Nijmegen Blijft in Beeld
Filmstill: collectie Beeld en Geluid

Nijmegen presenteert zich tijdens de Maand van de Geschiedenis met het nieuwe initiatief *Ongekend Nijmegen*. Voor *Ongekend* vertellen zes kunstenaars/makers ieder een historisch verhaal, uitgekozen door een van de Nijmeegse erfgoedlocaties. Allemaal ongekende verhalen, die niet eerder uitgebreid onder de aandacht kwamen. In oktober worden de verhalen gepresenteerd tijdens live optredens op locatie én online.

Ongekende verhalen

Ongekend vertelt de verhalen die we nog niet kennen. Omdat ze verzwegen zijn, omdat ze de geschiedenisboeken niet haalden, omdat ze niet in de historische canon pasten of omdat we ze niet (ge)zien (hebben). Soms zijn het prachtige voetnoten bij een grote geschiedenis. Soms zijn het juist deze ongekende verhalen die de loop van de geschiedenis bepaald hebben.

Tien Nijmeegse erfgoedlocaties werden in de zomer bezocht door verschillende kunstenaars. Muzikanten, schrijvers, documentairemakers, dichters, onderzoekers.

Joost Oomen

Zij gaan op hun eigen wijze - en dus ook met verschillende middelen - de ongekende verhalen vertellen, gestuurd door een onderzoeksvraag vanuit de betreffende locaties. Enkele artiesten die met een ongekend verhaal aan de slag gaan zijn schrijver Joost Oomen, documentairemaker Sinan Chan, muzikanten Anneke van Giersbergen en Lakshmi en onderzoeksjournalist Linda van der Pol.

Route door het verleden

Gezamenlijk vormen de resultaten een bijzondere route door ons verleden. Van de Limes (Museum Het Valkhof en De Bastei), langs de middeleeuwen (Gebroeders van Lymborch en de Stevenskerk) tot de Tweede Wereldoorlog (Vrijheidsmuseum en Infocentrum WOII Nijmegen) en alles daartussen en daarna (Afrika Museum, Museumpark Orientalis, Radboud Erfgoed,

Sinan Chan

Regionaal Archief Nijmegen en het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis).

Samenwerken

Ongekend is een gedeelde vertelling en gezamenlijk programma-aanbod van de Nijmeegse erfgoedwereld, de culturele sector en de vrijetijdssector. Ontstaan vanuit een gedeelde wens van de leden van het Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen (CPRN) en gemeente Nijmegen om meer gezamenlijke programmering te presenteren. Ongekend verandert onze blik op de eigen geschiedenis. Het activeert 'de gewone mens' om hun verhaal te vertellen en laat zien dat wij gezamenlijk het erfgoed maken. Ongekend wordt mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en de gemeente Nijmegen.

Kijk voor het laatste nieuws over Ongekend op intonijmegen.nl/ongekend. Hier vind je tevens het complete programma.

Tekst en foto's: Ongekend Nijmegen

Foto Sinan Chan: Jacqueline van den Boom

Anneke van Giersbergen

INLOOPSPREEKUR WIJKTEAM GEMEENTE

Nicole Schraven

Anneke Overmars

Ferdi Overeem

Patrick Janssen

De gemeente kent voor elk stadsdeel zijn drie wijkregisseurs en een projectmedewerker als aanspreekpunt voor bewoners. Kent u het wijkteam van Dukenburg al?

- Patrick Janssen is wijkregisseur Fysiek en is aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met de openbare ruimte.
- Ferdi Overeem is wijkregisseur Veiligheid en draagt zorg voor een veilige leefomgeving en stemt onder andere af met politie, toezicht en handhaving.
- Anneke Overmars is wijkregisseur Sociaal en zorgt voor een goede verbinding van de sociale netwerken in de wijk, zoals de Buurtteams en Bindkracht10 en ondersteunt bewoners bij initiatieven.
- Nicole Schraven is projectmedewerker voor de fysieke openbare ruimte. Zij werkt samen met de wijkregisseur fysiek van Dukenburg. Nicole is uw aanspreekpunt voor initiatieven uit de wijk. Zij beantwoordt en coördineert de vragen die binnenkomen bij het team via telefoon, mail of MijnWijkplan en zorgt dat ze intern op de juiste plek komen.

Inloopspreekuur in wijkcentrum

Heeft u een vraag of loopt u ergens tegenaan? Wij gaan graag met u in gesprek. Op

6 oktober, 3 november en 1 december vindt u ons tussen 9.00 uur en 11.00 uur in het Wijkcentrum Dukenburg in Meijhorst. U kunt gewoon binnen lopen. U vindt ons in de zaal links naast de bar. Samen kijken we naar uw vraag of gaan op zoek naar een mogelijke oplossing. Ook als u een mooi idee heeft voor de wijk horen we dat graag en kijken we of we daarbij kunnen ondersteunen. U bent van harte welkom voor een praatje. De koffie staat klaar.

Op andere manieren bereikbaar

Lukt het even niet om bij ons persoonlijk langs te gaan? Geen nood, u kunt ook op andere manieren contact met ons opnemen:

- Per mail: stuur een mail naar wijkregisseurdukenburg@nijmegen.nl.
- Via MijnWijkplan: dit is een digitaal platform waar bewoners en de gemeente samenkomen om uw wijk te verbeteren. Ook vindt u hier alle informatie over de gemeentelijke projecten buiten op straat: nijmegen.mijnwijkplan.nl.
- Telefonisch via het centrale nummer van de gemeente: 14 024. Vraag naar een van de leden van het wijkteam.

Hopelijk tot ziens in Wijkcentrum Dukenburg.

Tekst en foto's: gemeente Nijmegen

STEVENSKERK 750

9 oktober eerste viering in dit jubileumjaar

Het is u vast niet ontgaan: de Stevenskerk bestaat 750 jaar. De stichting Stevenskerk organiseert in het jubileumjaar een reeks van feestelijke activiteiten.

Als oecumenische geloofsgemeenschap wil ook de Stadskerk Nijmegen in dit jubileumjaar laten zien dat de Stevenskerk er is voor heel de stad. We organiseren daarom op uitnodiging van de Stevenskerk een reeks bijzondere vieringen. Vanaf 9 oktober zijn er vervolgens maandelijks vieringen onder het motto: Stadskerk – voor heel de stad.

Kerkdeuren open

We willen de kerkdeuren letterlijk openzetten voor mensen buiten de eigen vertrouwde gemeenschap, maar ook komen tot werkelijke ontmoeting en delen van inspiratie. Dat zal ongetwijfeld leiden tot verrassende, ontroerende en misschien ook wel ongemakkelijke momenten. Zowel bij de gasten als bij onszelf. Toch hopen wij van harte dat wij onze roeping om in het voetspoor van Jezus een gastvrije en open gemeenschap te zijn, juist op deze zondagen kunnen omarmen. We vertrouwen erop dat het verrijkend zal zijn, voor ieder die hieraan gaat deelnemen. Laat de Geest, die in de Stevenskerk al 750 jaar mensen heeft geïnspireerd en in beweging gezet, maar waaien.

Alle burgers uitgenodigd

Op zondagochtend 9 oktober starten we met de eerste viering in het kader van dit bijzonder jubileum. Met de stadspredikant, een bijzondere gast en musici nodigen wij alle burgers van Nijmegen van harte uit om mee te komen vieren. We starten om 10.00 uur in de Stevenskerk. Voel je vooral welkom.

Informatie

Voor meer informatie: www.stadskerk-nijmegen.nl of www.stevenskerk.nl. Ook op de sociale media zijn we te volgen onder de naam Stadskerk Nijmegen.

Tekst: Karin Bliemer

DE STAD BEN IK - HOE RAADSELACHTIG

Met een blik van nieuwsgierigheid struinen wij – Anja en Christeljohn, beiden Dukenburgers – door de wijken van Nijmegen. We zijn er niet op uit om de mooie paden te bewandelen, maar om ons te verwonderen over wat we op ons pad ontdekken.

Amper de bus uit zegt Christeljohn: ‘Help je me eraan herinneren dat ik twee boeken in een minibieb wil zetten?’ Op onze wandelingen zijn we er al heel wat tegengekomen. Prompt treffen we in de Veldstraat een rood kastje waarop een groen kleimantje een boek zit te lezen. Hier vinden de thrillers een plek.

Vlot daarop moeten de poncho's aan. Het is frisser en natter dan we hadden verwacht. In de Sint Annastraat staan we stil bij een kioskachting pand met groen koperen dak en glazen ronde voorgevel. ‘Waarvoor is dit ooit ontworpen?’ Bij navraag binnen komen we alleen te weten dat er vroeger een bloemisterij in heeft gezeten. Via internet* worden we iets wijzer. De gestileerde draak op de nok is aan onze blik ontsnapt.

In een doodlopende straat, op een beschutte plek tussen het groen lunchen we op een bankje. ‘Hebben jullie ook wat te drinken?’, vraagt hartelijk een vrouw die haar hond uitlaat. Ze wil ons koffie aanbieden. Misschien zei Christeljohn wel iets te snel ‘nee dank je’.

Het lijkt of we regelmatig gewaarschuwd worden voor..., ja, waarvoor? De feloranje SSH& ‘sticker’ op panden met de tekst ‘hier wonen studenten’ geeft te denken. Als we vanaf de Sint Annastraat tussen de heg door het universiteitsterrein opgaan, verbaast Anja zich over hoe anders het is dan in haar herinnering. Christeljohn is er na haar studententijd vaker geweest en weet zelfs niet meer dat voorheen op de plek van het Grotiusgebouw een parkeerterrein was. Boeiend is het Maria Montessorigebouw.

De rondingen contrasteren met het afwisselende lijnenspel van glas en hout.

Hoog torende het Erasmusgebouw eertijds fier boven Nijmegen uit. Nu steekt het grauw af tegen de frisse nieuwbouw. We gaan er naar binnen en krijgen vriendelijk antwoord op onze vraag hoe we de oversteek kunnen maken via de corridor die de Heijendaalseweg overbrugt. Zo komen we bij de sportvelden uit.

We betreden nu een heel ander gebied van de wetenschap. Dat is aan de huisvesting af te lezen. Opvallend is de sterrenwacht op het Huygensgebouw. Daarachter langslappend stuiten we op een kassencomplex. Het oogt geheimzinnig bij het naar binnen gluren.

*Fel verlichte kas
weinig groen, geen mens
Mysterie van de proeftuin*

In de ontvangsthall van het Huygensgebouw levert de slinger van Foucault het bewijs dat de aarde ronddraait. De uitleg op het paneel is voor ons abracadabra. De möbiusring op de sokkel erachter stelt ons voor het raadsel hoe een ruimtelijke figuur slechts één vlak en één rand kan hebben.

Een uitspraak van Einstein, ‘If you can't explain it simply, you don't understand it well enough’, siert een venster op het hogeschoolterrein. Daarin vinden we troost voor ons onbegrip van de uitleg bij de slinger.

Twee reuzenoren en -monden met elkaar verbonden door spreekbuizen nodigen uit om te spelen met het citaat van Marie Curie ernaast, *Nothing is to be feared just understood.*

*Fluister in het oor
‘Vrees onbegrip niet
van wat niet te vatten is’*

Wordt vervolgd...

* monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/523005

**Tekst: Anja Strik en Christeljohn Roothans
Foto's: Anja Strik**

NACHTOMMETJE OP ZATERDAG 1 OKTOBER

Als Dukenburg Christa en Helmut niet had, dan had ons stadsdeel géén nachtommetje. Al vele jaargangenlang trekt het span de kar van dit evenement dat ook op een kleine twintig andere plekken in Nijmegen plaatsvindt.

Het Nachtommetje Nijmegen werd in het leven geroepen door de eerste nachtburgemeester Dōro Krol. Haar opvolg(st)ers zetten de trend door, zo ook de huidige nachtburgemeester Cees de Beer. Bij een nachtburgemeester horen uiteraard ook nachtwethouders. De leden van de Nacht-B&W lopen zoveel mogelijk mee met de ommetjes die dit jaar gehouden worden op zaterdag 1 oktober. In het tweede coronajaar organiseerden Christa en Helmut een ommetje overdag. Ondanks de regen werd ook dit een succes, de deelnemers waren enthousiast. Elk jaar worden de vrijwilligers uit de wijken uitgenodigd voor gezamenlijke vergaderingen, waarbij ervaringen en tips worden uitgewisseld, tenslotte afspraken gemaakt over bijvoorbeeld het jaarlijkse thema. Dat is in 2022 *Wijkhelden*. Niet de *Dar-kinderen* en volwassenen die met een prikker zwerfvuil opruimen, maar mensen uit de wijk die goed bezig zijn met oog voor elkaar, naoberschap noemt men

Ommetje van 3 oktober 2021

dit in het oosten van ons land. Dit zijn de stille helden die voor anderen (familie, burens, bekenden) klaarstaan, maar niet op de voorgrond treden. Christa vond een prachtige Loesjekreet over vrijwilligers en sterren. Die gaat ze op een originele manier gebruiken bij haar welkomstpraatje op 1 oktober in het Creatief Centrum Nijmegen-Zuid. De deelnemers worden daar van harte welkom geheten alvorens op pad te gaan in Tolhuis. Onderweg worden enkele uiteenlopende stops gehouden, die we hier nog

even onder de radar houden. De belangstellenden mogen best verrast worden. Aanmelden voor het Ommetje is niet nodig, de deelname is gratis. De tijden op zaterdag 1 oktober zijn: inloop tot 20.00 uur, een uurtje (misschien anderhalf) wandelen, einde 22.00 uur. Trek de stoute wandelschoenen aan en gá.

Tekst: redactie de Dukenburger
Foto: Jacqueline van den Boom

WEEK VAN DE ONTMOETING

De projectgroep Elkaar Ontmoeten wil ook dit jaar tijdens de Week van de Ontmoeting, van donderdag 29 september tot en met donderdag 6 oktober activiteiten,

gericht op het elkaar ontmoeten, organiseren en onder de aandacht brengen. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van een aantal reeds bestaande lopende activiteiten.

Aan het totaalprogramma wordt op het moment van aanleveren van kopij voor deze Dukenburger nogal volop gewerkt. Vlak voor de Week van de Ontmoeting wordt het programma via diverse kanalen bekend gemaakt.

Centraal staat die week de ontmoeting. U kent vast wel mensen die behoefte hebben aan meer contact, vaak alleen thuis zitten of die het leuk zouden vinden om een keer samen met iemand anders “iets” te doen. Nodig zo iemand eens uit en bezoek samen een activiteit. Wees er van overtuigd dat u op de diverse locaties gastvrij wordt ontvangen. Vaak is er gratis koffie, thee, soep et cetera. En hier en daar zelfs een verrassende lunch. Hou het totaalprogramma in de gaten.

Tekst: projectgroep Elkaar Ontmoeten
Foto: Jacqueline van den Boom

Duukjes

Duukjes zijn gratis, niet-commerciële advertenties voor lezers van de Dukenburger. Ook een advertentie plaatsen? Mail naar info@dedukenburger.nl.

Wandelen in Dukenburg

Ga eropuit in ons eigen Dukenburg. De beschrijving van twee rondwandelingen door het groen gidst je op pad. Veel (niet-)Dukenburgers zijn verrast als ze een route lopen. 'Ik wist niet dat het hier zo mooi is!' Te downloaden via <https://hetzesdegeluk.nl/de-stad-benik/rondwandelingen-nijmegen-dukenburg>.

Versterking StAAD-koor

Op de StAAD-inschrijfdag 2022/2023 kwam het gros van de sopranen, alten en tenoren elkaar weer tegen. Hoe fijn was dat! Twee jaar lang kon er niet gezongen worden; hopelijk start het koor nu door als vanouds. Toch kunnen er zeker tien 'nieuwe' mensen bij die van zingen houden. Een getuigschrift van conservatorium of hogeschool voor de zangkunst is absoluut niet nodig. Noten kunnen lezen is meegenomen, maar zeker geen vereiste. De drempel om bij het koor aan te sluiten is lekker laag. Gezelligheid en saamhorigheid rondom het zingen staan centraal. Het repertoire bestaat uit bekende melodieën in verschillende talen, van Nederlands tot en met het Deens, dat door niemand gesproken wordt. Het koor beschikt in dit nieuwe seizoen over twee dirigenten, die elkaar afwisselen. Eén van hen verzorgt tevens de begeleiding als zeer ervaren pianist. Dus, (nieuwe) Dukenburgers of anderen die dit lezen, pak deze uitdaging op en meld je aan. Mail, ook voor meer informatie, naar ineke2405@gmail.com. Vooral de acht tenoren juichen versterking van hun stemmen van harte toe! Het StAAD-koor zingt in het wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst, elke andere woensdagmiddag vanaf 28 september. In december is er een kerstuitvoering in het wijkcentrum voor de leiding en cursisten van StAAD (Stichting Anders Actieven Dukenburg).

de Dukenburger is verkrijgbaar bij:

Aldenhof: de Lindenberg. **Lankforst:** Gezondheidsplein Dukenburg. **Malvert:** Jumbo. **Meijhorst:** Albert Heijn, Ontmoetingskerk, Wijkcentrum Dukenburg, Zwembad Dukenburg. **Staddijk:** Trainingscentrum Michi. **Tolhuis:** Creatief Centrum Nijmegen-Zuid. **Weezenhof:** Cafetaria Çiçek Yeliz, Huis van Weezenhof. **Zwanenveld:** Albert Heijn XL, Bibliotheek Zwanenveld, Brood & Bijzaken, Primera, Pronk, Duurzaam Wonen.

GLASVEZELAANLEG DUKENBURG

Met de aanleg van glasvezel voor de eengezinswoningen gaat het allemaal wel lukken in Dukenburg. Het is altijd verstandig de aanleg tot in huis te accepteren ook al wil je nu geen glasvezel gebruiken. Nu kost die aanleg niets.

Het glasvezelnetwerk is bewezen stabiel, sneller en beter storingvrij te zijn. In de nieuwe wijken waar men momenteel glasvezel aanlegt blijft er niet zo'n draadje uit de stoep steken maar wordt de kabel tot in een waterdicht kastje aan de gevel gebracht. KPNNetwerk verzorgt de aanleg van de kabels, iedereen kan dan vervolgens kiezen welke provider hij/zij wil nemen. Het is een open net en de aanleg ervan kost de bewoners in stadsgebieden niets.

De aanleg van de kabels in flats (hoogbouw) blijft hier en daar problemen geven. Bewoners die begin dit jaar wel de glasvezelkabel in huis hadden, maar toch niet aangesloten konden worden door hun provider, komen nu een stap verder. Er kan eindelijk door de providermonteurs verbinding gemaakt worden. De problemen die ontstonden door verkeerde registratie - huurhuizen stonden te boek als woningen van een VvE (Vereniging van Eigenaren) - zijn opgelost.

De mensen van de grootste aanbieder KPN geven toe dat de communicatie door de callcentermedewerkers beter kan. Al snel wordt het onder het kopje *personeelsgebrek* gezet. In contact via het gratis KPN-nummer 0800-0402 moet je soms stevig in je schoenen staan. Let op, KPN-klianten hoeven geen duurder glasvezelcontract te nemen. Ze krijgen onder dezelfde condities als voorheen internet en tv. Wel in veel betere kwaliteit.

Om alle woningen in de hoogbouw te bereiken moet men soms door de woningen van onderburen en kelderboxen. Hier zijn de meeste aansluitproblemen, omdat men geen

toestemming van de bewoners krijgt. Door onwetendheid, taalproblemen en simpel onwil eindigt hier op teveel plekken (tijdelijk) de aanleg. Hier is samenwerking tussen de corporaties en het aanlegbedrijf noodzakelijk. Ons onderzoek leert dat het nu nog maar bij woningen van één woningcorporatie moeilijk gaat. Maar ook omgekeerd lukt het de woningcorporatie vaak niet een leegstaande woning aangesloten te krijgen op glasvezel, zo meldt een contactpersoon. Iedereen moet uiterlijk eind 2023 kunnen beschikken over een snelle internetverbinding. Zo heeft de Nederlandse overheid bepaald, die de aanleg van glasvezel ondersteunt. In 2023 stopt ook de distributie via het kopernetwerk. Wordt vervolgd.

Tekst en foto boven: Peter Saras

Foto onder: KPN

Bij een nieuwe manier van aansluiten schuift men de glasvezelmodule over het kabelkastje. T-Mobile, Delta en Telfort gebruiken ieder weer andere modules.

ACTIVITEITEN HUIS VAN WEEZENHOF

Na een hete zomer kunt u in Huis van Weezenhof weer volop deelnemen aan diverse activiteiten. De meeste daarvan vinden in een gezellige huiskamerachtige sfeer plaats.

- Vrij schilderen
- Koor
- Ouder-kind café

Heb je kinderen tussen de 0 en 4 jaar en wil je andere ouders met jonge kinderen uit de buurt leren kennen, opvoedtips delen of gewoon gezellig kletsen? Kom dan naar het Ouder & Kind café in Huis van Weezenhof. Oma's en opa's met kleinkinderen zijn ook welkom. Elke dinsdag tussen 10.00 en 13.00 uur.

- Textiele werkvormen
- Bijlessen biologie en scheikunde
- Wandelgroep, onder begeleiding van een fysiotherapeut

- Nederlandse conversatie

Voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Voor alle duidelijkheid: er wordt géén Nederlandse les gegeven. Het gaat vooral om het voeren van een eenvoudig gesprek, woordenschat vergroten, uitspraak verbeteren, woorden in de juiste context gebruiken et cetera.

- Jeu de boules

Elke woensdagmiddag 13.30 – 15.30 uur bij de flats tegenover Huis van Weezenhof.

- Schaken

Sinds kort gestart en nu al een succes. Het is voor jong en oud en vrije inloop (elke woensdagmiddag van 14.00 tot 16.30 uur).

- Rikken

- Bridgen
- Hulp bij computervragen en digitale foto-albums maken
- Gezamenlijke maaltijden

N.B. Vrijwel alle activiteiten zijn gratis.

Meer informatie over deze activiteiten: huisvanweezenhof.nl/activiteiten of scan de QR-code.

Daarnaast kunt u van dinsdag tot en met vrijdag tussen 10.00 en 13.00 uur terecht in de huiskamer voor een kop koffie, een praatje, de aanschaf van afvalzakken en het gratis lenen van een boek uit onze bibliotheek.

U vindt ons op het plein van het Winkelcentrum Weezenhof.

Tekst en foto: Lex Leenaars

RECHTSBIJSTAND

Wij, als HAN-studenten van de opleiding HBO-Rechten, verschaffen kosteloos rechtshulpverlening.

Iedere bezoeker van de HAN-Rechtswinkel krijgt een persoonlijk gesprek met één van onze medewerkers. Hierin wordt de tijd genomen om vragen te beantwoorden en/of problemen te analyseren. Wanneer het nodig is, kan een medewerker de vraag verder onderzoeken en vervolgens schriftelijk advies verstrekken.

Zo kan er bijvoorbeeld een brief worden opgesteld, die de cliënt op eigen naam kan verzenden. Als de rechtswinkel de cliënt niet (verder) kan helpen, verwijzen wij de cliënt door naar de juiste instantie die de cliënt wel van dienst kan zijn. Kortom, de HAN-Rechtswinkel geeft zo goed mogelijk advies en informatie over de juridische vraag en probeert de belangen van de cliënt zo goed mogelijk te behartigen.

Bezoekers kunnen bij ons terecht voor juridische vragen rondom bijvoorbeeld een arbeidsovereenkomst, de opzegging van een contract, huurovereenkomst, incasso en gebreken bij een aankoop.

Voor meer informatie kunt u terecht op internet. Google *HAN Rechtswinkel* en klik op de bovenste link. Ons e-mailadres is rechtswinkel@han.nl.

Uiteraard kunt u ook telefonisch contact met ons opnemen. Wij zijn te bereiken op het volgende telefoonnummer: 06 55 29 11 44 of op 06 21 97 90 37. Op werkdagen zijn wij geopend van 08.30 tot 17.00 uur.

Tekst: Beau Maes, HAN-Rechtswinkel

Repetities
vrijdags
van 16.00 tot
16.15 uur

**KINDERKOOR
Dukenburg
NIJMEGEN**

Ontmoetingskerk
Meijhorst 70-113
Nijmegen

Samen zingen,
film kijken,
ijsjes eten,
op kamp gaan,
uitjes etc...

Geen
contributiekosten

www.kinderkoordukenburg.nl
kinderkoordukenburg@gmail.com

Dienst met veel kinderen
Een kerkdienst voor jong en oud
Zondag 25 september - 10:00 uur - Stevenskerk Nijmegen

**Kikker
...in de kerk**

Max Velthuis
Kikker is Kikker

Gebaseerd op het verhaal Kikker is kikker van Max Velthuis, uitgegeven door Uitgeverij Loepold

ENERGIEFIXERS VAN START

Op woensdag 31 augustus heeft wethouder duurzaamheid Tobias van Elferen het startschot gegeven voor het project met de EnergieFixers. Dat deed hij in de 44^e straat van Zwanenveld,

De EnergieFixers beginnen als eerste in Zwanenveld, Aldenhof en Meijhorst. Inwoners kunnen contact opnemen met de gemeente over energie-bepaardingsmaatregelen. Dit aanmelden moet online: www.nijmegen.nl/formulieren/huis-aanmelden-voor-energiefix. De gemeente neemt contact met u op voor een afspraak en om te bespreken wat mogelijk is. De Fixers komen als het u uitkomt bij u op bezoek en nemen gereedschap en handige producten mee. Daarna gaan ze aan de slag in uw huis, op basis van de gemaakte afspraken. Ze installeren bijvoorbeeld radiatorfolie, tochtstrips en/of stellen uw centrale verwarming (cv) slimmer in. Zo heeft u minder energie nodig om uw huis warm te krijgen. En zo houdt uw huis de warmte langer vast. Dat scheelt in uw portemonnee en het is ook nog eens helemaal gratis. U hoeft zelf niets te doen. Het bezoek duurt tussen de twee en vier uur.

Elk huis is anders, maar dit zijn de meestvoorkomende maatregelen: reflecterend materiaal achter radiatoren, ventilatoren onder de radiator (warmte wordt sneller en beter verspreid), tochtstrips die de kieren dichtten, de cv slimmer instellen, koppelstukjes en/of filters waarmee u water bespaart.

Tekst: René van Berlo en gemeente Nijmegen. Foto's: Peter Saras

LEZING OP 29 SEPTEMBER: LONGZORG IN EEN GOLVEND LANDSCHAP

In juli 2022 verplaatste het Radboudumc de afdeling Longziekten van het terrein van Dekkerswald naar een nieuw Centrum voor Infectieziekten aan de Erasmuslaan in Nijmegen.

Deze verhuizing betekende ook het definitieve einde van de oorspronkelijke functies van het Sanatorium Dekkerswald te Groesbeek waarvoor de *Vereniging Rooms Katholieke Herstellingsoorden voor Longlijders en Zwakke kinderen (1906)* zich lange tijd met succes heeft ingezet.

Onlangs verscheen het boek *Longzorg in een Golvend Landschap: Dekkerswald 1913-2022*. In een viertal bijdragen wordt de geschiedenis van het oorspronkelijke sanatorium geschetst, dat door het verdwijnen van tuberculose als volksziekte na de oorlog op zoek moest naar een nieuwe bestemming.

Op de lezing komen historicus Toon Bosch en cultureel-antropoloog Marie-Antoinette Willemsen spreken over hun bijdrage. Bosch gaat nader in op de achtergronden van de oprichting van het sanatorium en het reilen en zeilen van de instelling in de periode 1907-1955. Willemsen, gespecialiseerd in religiegeschiedenis, zal het specifieke – vanaf de jaren zestig langzaam maar zeker verdwijnende – katholieke karakter van de

instelling uit de doeken doen, gepersonifieerd door de katholieke liefdeszuster van de H. Carolus Borromeus, ook wel de zuster Onder de Bogen genoemd.

De lezing vindt plaats op 29 september van 19.00 tot 21.00 uur in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, Mariënborg 26 (Mariënborgkapel). Ze wordt georganiseerd door de *Nijmeegse Medisch Historische Club 'Daniël de Moulin'*. De entree bedraagt 5 euro.

Het Huis is rolstoeltoegankelijk. Er zijn vijftig plaatsen beschikbaar, dus aanmelden wordt aangeraden. Dit kan door je aan te melden via de link op de website van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, of door een mailtje te sturen naar Mark Beumer, de secretaris van de MHC (kleiohistoria@markbeumer.eu).

Tekst: Veerle Mertens

Foto: collectie Regionaal Archief Nijmegen

OPROEP WOONCOALITIE: HELP INTERNATIONALE STUDENTEN

De Nijmeegse Wooncoalitie roept Nijmegen op om internationale studenten te helpen.

Afgelopen maand heeft de Nijmeegse Wooncoalitie een couchsurfing-netwerk opgezet om dak- en thuisloze internationale studenten tijdelijk onderdak te bieden. Door de huidige huisvestingscrisis kunnen te veel internationale studenten geen betaalbare en geschikte huisvesting vinden. Ons netwerk biedt deze studenten tijdelijke

huisvesting aan door ze te matchen met een gastvrije host die een bank of extra kamer voor hen overheeft. Niet alleen eerstejaars internationale studenten maken gebruik van dit netwerk, maar ook diegenen wiens SSH& short-stay contract beëindigd is afgelopen augustus. Met name deze laatste groep heeft vaak moeite met huisvesting vinden na het einde van hun jaarcontract aangezien deze niet tussentijds opzegbaar is.

Op het moment hebben we al een handvol internationale studenten weten te helpen door

ze te matchen aan een host. Er zijn echter meer aanmeldingen van internationale studenten dan van mensen die hen tijdelijk kunnen huisvesten. Voor elke host die zich aanmeldt, hebben we drie à vier internationals op de wachtlijst staan. Wij roepen daarom mensen in Nijmegen, en met name studenten, op om internationale studenten zonder onderdak tijdelijk te helpen. Dit kan natuurlijk door zelf tijdelijk een internationaal onderdak te bieden, maar ook door bewustzijn over deze situatie en ons netwerk te verspreiden. Beiden, hosts en internationale studenten, kunnen zich aanmelden via dit formulier: <https://forms.gle/H9Ty-eVKXzmeByqKH6>. Voor vragen kan gemaild worden naar woonprotestnijmegen@gmail.com.

Tekst: Wooncoalitie Nijmegen

Foto: iStock

Richt uw woning mooier in met
Wennekers Nijmegen

WENNEKERS
NIJMEGEN

Groenestraat 2A Nijmegen
(hoek St. Annastraat)
T: (024) 356 01 04
E: info@wennekers-nijmegen.nl

Gordijnen, zonwering, vloeren ...en meer

www.wennekers-nijmegen.nl

Met een beetje hulp
langer thuis

Praktische hulp
Ouderenadvies
Deel de Dag
Veilig wonen

Langer Thuis is er voor ouderen in Nijmegen die zelfstandig wonen en dat zo lang mogelijk op hun eigen manier willen blijven doen.

www.langerthuisnijmegen.nl
088 - 00 17 121

Onderdeel van Sterker sociaal werk

HOORT HET BIJ

PLASTIC+?

JA OF...

BIJ TWIJFEL CHECK JE
WWW.DAR.NL/PLASTIC

LET OP!
ZORG DAT DE
VERPAKKINGEN
LEEG ZIJN!

NEE

Dar® www.dar.nl | info@dar.nl | 024-3716000

Energietoeslag

De energiekosten zijn de afgelopen tijd erg gestegen. Daarom krijgen inwoners van gemeente Nijmegen met een laag inkomen 1 keer een energietoeslag van € 800,-. Inwoners die eerder al € 600,- hebben ontvangen, krijgen in september nog € 200,- gestort. Hiervoor hoeft u niets te doen. Heeft u een laag inkomen en nog geen toeslag ontvangen? Dan kunt u de toeslag nu aanvragen.

Wat u moet weten

De eenmalige energietoeslag is bedoeld voor de hoge energierekening. Het is niet verplicht om de toeslag hieraan te besteden. Maar het is wel verstandig als u dit geld reserveert voor bijvoorbeeld de hogere jaarafrekening van uw energieleverancier.

Per huishouden kunt u maximaal 1 keer energietoeslag aanvragen. De eenmalige energietoeslag telt niet mee als inkomen bij een uitkering. Of voor de toeslagen die u van de Belastingdienst ontvangt.

Zowel bij de aanvraag als daarna kunnen we uw gegevens controleren. We mogen bij andere organisaties informatie over u en uw partner opvragen als dat nodig is voor het beoordelen van uw aanvraag. Na uw aanvraag krijgt u zo snel mogelijk bericht of u de energietoeslag krijgt. We proberen uw aanvraag binnen 8 weken te behandelen.

Voorwaarden

- U woont in Nijmegen (niet in een zorg- of verpleeginstelling of instelling voor beschermd of begeleid wonen)
- U staat niet ingeschreven op een briefadres
- U heeft een geldig identiteitsbewijs of een geldige verblijfsvergunning
- U krijgt maximaal 1x energietoeslag per huishouden
- U bent 21 jaar of ouder
- U heeft geen recht op studiefinanciering
- U heeft niet meer inkomen dan het maximale inkomen dat voor u geldt.

Zie voor meer informatie www.nijmegen.nl.

Colofon

De Dukenburger is een onafhankelijk blad voor het stadsdeel Dukenburg. Het verschijnt negen keer per jaar en wordt gratis verspreid.

De Dukenburger is mede mogelijk gemaakt door de gemeente. Er is een bijdrage verkregen uit het budget wijkactiviteiten/bewonersinitiatieven van de gemeente Nijmegen.

Adres

Zwanenveld 63-55, 6538 RP Nijmegen
Telefoon: 06 54 645 175
E-mail: info@dedukenburger.nl

Internet

www.dedukenburger.nl (voor actueel nieuws)
Twitter: @dukenburger

Redactie

René van Berlo (hoofdredacteur)
Toine van Bergen
Arthur de Jonge
Janwillem Koten
Peter van Kraaij
Hette Morriën
Wil Rengers
Peter Saras
Theo Vermeer

Foto's

Jacqueline van den Boom (www.jvandenboom.com)
Peter Saras
Arthur de Jonge
Gilbert de Bruijn
en anderen (zie bij de artikelen)

Vormgeving

René van Berlo

Vaste medewerkers

Jaap van der Bent
Chard van den Berg
Marije Klijnsma
Guus Kroon
Joska van der Meer
Qader Shafiq
Wouter Slob
Gon van der Werff

Stichtingsbestuur

Ton Strik (voorzitter)
Qader Shafiq (secretaris)
Günay Acuner-Kasar (penningmeester)

Drukwerk

Drukkerij Hendrix, Peer
Oplage: 11.000 stuks

Bezorging

Op alle adressen in Dukenburg met uitzondering van de adressen met een NEE-NEE-sticker
Klachten over bezorging: info@dedukenburger.nl

Volgend nummer

Kopijsluiting: zondag 9 oktober 2022
Verspreiding: vanaf vrijdag 28 oktober 2022

Foto voorpagina

Een van de bouwsels in Bouwdorp Duuk bij Lindenberg-Aldenhof, augustus 2022
(Foto: Mike Wiering)

VRAGEN OVER REGELS EN PAPIEREN?
EEN GOED IDEE VOOR DE BUURT?
ZORG OF HULP NODIG?
ANDERE MENSEN HELPEN?
NIEUWE MENSEN ONTMOETEN?

Kom naar
de Stip!
Samen maken
we de wijk

Stip Dukenburg

Wijkcentrum Dukenburg, Meijhorst 70-39
Maandag t/m vrijdag: 9.30 - 12.00 uur
dukenburg@stipnijmegen.nl

Fysiotherapie Dukenburg

Met o.a. specialisaties in:

- Bekkenfysiotherapie (volwassenen en kinderen)
- Psychosomatische fysiotherapie
- Manuele therapie
- Oncologische fysiotherapie
- Geriatrische fysiotherapie
- Sportfysiotherapie
- Oedeemtherapie
- Medische fitness
- Echografie
- Orofaciale therapie
- Handtherapie
- Parkinson
- Claudicatio Intermittens
- EPT

Aldenhof 70-03 • 6537 DZ Nijmegen • 024 3441756
Weezenhof 55-16 • 6536 EE Nijmegen • 024 3430505
Meijhorst 60-02 • 6537 KT Nijmegen
www.fysiotherapiedukenburg.nl • info@fysiotherapiedukenburg.nl

INGANG

ftz FYSIOTHERAPIE TOLHUIS-ZWANENVELD

In goede handen voor o.a.:

Sportfysiotherapie, (Long)Revalidatie, Diabetes, Hart en Vaataandoeningen, Overgewicht, Revalidatie na Corona, Artroseklachten, Oedeemtherapie.

Ook in goede handen voor Taping, Dry-Needling en Leefstijl-Coaching.

Wij zijn aangesloten bij het COPD-Netwerk, Chronisch Zorgnet (Etalagebenen), Artrose-Netwerk, Leefstijlcoach-COOL.

Adressen: Zwanenveld 90-80G+H, 6538 SC NIJMEGEN
Tolhuis 33-09, 6537 NH NIJMEGEN

024-3443638

info@fysiotherapie-ftz.nl
www.fysiotherapie-ftz.nl
Ook te vinden op Facebook

Orthodontistenpraktijk Dukenburg
voor kinderen en volwassenen

*Trots
op je
lach*

♥ Persoonlijke benadering

📅 Snel een afspraak

📍 Perfecte locatie

www.orthodukenburg.nl

024 3440837

HOMAN
MAKELAARDIJ

Woning verkopen?

Maak een **goede start** met
dé makelaar uit uw **eigen wijk**

024 - 3448 497

Zwanenveld 8403-D

homanmakelaardij.nl